

А. А. ЛИТВИН

**ЛЕКСИКО-ФРАЗЕОЛОГІЧНІ
ІННОВАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
СФЕРИ СПОРТУ ТА ТУРИЗМУ
(З АНГЛО-УКРАЇНСЬКИМ СЛОВНИКОМ)**

Міністерство освіти і науки України
Львівський державний університет фізичної культури

А. А. ЛИТВИН

ЛЕКСИКО-ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ

АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

СФЕРИ СПОРТУ ТА ТУРИЗМУ

(З АНГЛО-УКРАЇНСЬКИМ СЛОВНИКОМ)

Монографія

Львів

Ліга-Прес

2018

УДК 81'374[81'373.7:796.5:811.111

Л 64

*Рекомендовано до друку вченою радою
Львівського державного університету фізичної культури
(протокол № 8 від 26 червня 2018 року)*

Рецензенти:

Зацний Юрій Антонович – академік Академії наук вищої школи України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та практики перекладу Запорізького національного університету;

Дудок Роман Іванович – доктор філологічних наук, професор завідувач кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка.

Литвин А. А.

Лексико-фразеологічні інновації англійської мови сфери спорту та туризму (з англо-українським словником) : монографія / Андріана Андріївна Литвин. – Львів : Ліга-Прес, 2018. – 124 с.

ISBN 978-617-397-209-4

У монографії розглянуті нові лексико-фразеологічні інновації англійської мови, що виникли на початку XXI століття. Досліджено соціальні параметри інноваційних процесів в англійській мові, якісні зміни в шляхах, способах, тенденціях і механізмах збагачення словникового складу.

Для науковців, аспірантів, студентів та усіх, хто цікавиться сучасними напрямками дослідження англомовної лексики та фразеології.

УДК 81'374[81'373.7:796.5:811.111

ISBN 978-617-397-209-4

© Литвин А. А., 2018

ЗМІСТ

Лінгвальна характеристика інновацій англійської мови сфери спорту та туризму.....	4
Англо-український словник лексичних та фразеологічних інновацій сфери спорту та туризму.....	76
Список використаних джерел.....	117

Лінгвальна характеристика інновацій англійської мови

сфери спорту та туризму

За останні десятиліття словниковий склад англійської мови значно поповнився новим лексичним матеріалом завдяки розвитку та популяризації спорту та туризму. Безперервний розвиток мови виявляється у збагаченні її неологізмами, які відображають результати когнітивної діяльності людини. Сьогодні англійська мова, як мова міжнародного спілкування, перебуває у стадії неологічного розквіту, наслідком якого є не лише значне поповнення словникового складу мови, але й зміни у способах та механізмах утворення англомовних інновацій.

На сучасному етапі розвитку англійської мови спостерігається її спроможність до оновлення та збагачення завдяки власним ресурсам, тобто шляхом створення нових лексичних одиниць на основі вже існуючих слів. Таким чином, знижується кількість запозичених слів, однак контакти з іншими мовами залишаються помітними на усіх рівнях мови. Як наслідок, англійська мова збагачується новими словотворчими елементами, які стають продуктивними у формуванні нових лексичних одиниць [2, с. 11].

Процес домінантності англомовних країн світу простежується крізь наявний англомовний матеріал – лексичні неологізми. Хоча поняття “неологізм” або “інновація” застосовується на позначення нових слів, проте його вичерпне визначення залишається дискусійним у сучасній науці. Від традиційних загальноживаних слів неологізми відрізняються тим, що вони тісно пов'язані із часовими рамками, які визначаються колективною свідомістю. Будь-яке нове слово вживається в якості неологізма, тобто одиниці, якій притаманна певна новизна. Лексична одиниця вважатиметься неологізмом, допоки його новизна буде відчуватися. Лексикологи та лексикографи вважають новими словами, одиниці, котрі появилися у мові після певних умовних

часових рамок. Такими часовими рамками мовознавці вважають кінець Другої світової війни (1945 рік), запуск першого штучного супутника Землі (1957 рік), випуск словника Берихарта, в якому автор опублікував 10 000 нових слів, які виникли після 1963 року, включно [1, с. 6].

Зазначимо, що поняття “неологізм” є ключовим фактором для дослідження процесів збагачення словникового складу. Вчені стверджують, що не можна обмежувати визначення поняття “неологізм” до слів та зворотів, що створені для позначення нового (раніше невідомого) предмета або для вираження нового поняття. А також некоректно обмежувати визначення поняття “неологізм” для денотативних, стилістичних чи лексикографічних критеріїв слів.

Незважаючи на розбіжності у поясненні поняття “неологізм”, все ж таки науковці залишаються одноголосні у визначенні цього поняття як: а) новостворене слово, що позначає нове, раніше невідоме поняття (лексичний неологізм); б) нове значення уже існуючого у мові слова (семантичний неологізм); в) повністю або частково переосмислені словосполучення (фразеологічний неологізм); г) запозичені слова, новизна яких ще відчувається; д) оказіоналізми (слова чи словосполучення, що були використані автором в потоці мовлення лише один раз).

Мовознавці зазначають, що кількість інновацій не піддається точним підрахункам, оскільки неологізми виникають не в мові як системі об’єктивно існуючих, соціально-закріплених знаків, а в реалізації цієї системи – у мовленні конкретних носіїв і не всі вони закріплюються в мові.

У цій роботі ми детально розглянули лінгвальну характеристику англійської мови інновацій сфери спорту та туризму та визначили, що збагачення словникового складу англійської мови цієї сфери, здійснюється винятково завдяки наявному у мові матеріалу. Аналізуючи активність різних способів

словотворення у сфері спорту та туризму, зазначимо, що за кількістю утворених неологізмів найбільш активними є : 1) афіксація; 2) словоскладання; 3) телескопія; 4) аббревіація.

У широкому розумінні словотвір – це способи утворення слів. Однак дослідники зазначають, що ці способи мають різну природу, різні механізми та засоби їх реалізації. Так, в результаті словотвору, нова одиниця може бути новою: а) за формою і за змістом (афіксальні складні слова); б) лише за формою (аббревіатури та акроніми); в) лише за змістом (нові лексико-семантичні одиниці).

Аналізуючи активність різних способів словотвору в кількісних підрахунках, виявлено значне зростання афіксальних та складних неологізмів у сфері спорту та туризму на початку ХХІ століття. За допомогою афіксації утворено 49% лексичних одиниць. Афіксація – це спосіб утворення слів, який полягає у процесі додавання афіксів до вихідної одиниці, в результаті чого, похідна одиниця набуває нової форми та значення. В інноваційній лексиці спорту та туризму, яка утворилася способом афіксації найпродуктивнішими є суфікси германського, латинського та грецького походження.

Усі суфікси, які використовуються для утворення дериватів у сфері спорту та туризму, поділяються на суфікси з високим ступенем продуктивності, які відіграють велику роль у формуванні нових слів, з низьким ступенем продуктивності та непродуктивні суфікси, які не відіграють важливого значення при утворенні похідних лексем. Продуктивними суфіксами, які активно використовуються у формуванні інновацій є суфікси *-ing*, *-er* та суфіксoid *-cation*. Менш продуктивними суфіксами є суфікси *-ism*, *-ist*. Найменшою продуктивністю відзначився суфікс *-ster*.

Відповідно до класифікації суфіксів, щодо позначення частини мови, визначено, що інновації сфери спорту та туризму утворюються за допомогою

суфіксів, що використовуються для утворення іменників. Одним із найпродуктивніших суфіксів у сфері спорту та туризму є суфікс *-ing*. Даний суфікс використовується для утворення іменників від основ іменників та утворюється за моделлю $n + -ing \rightarrow N$. Семантика суфікса *-ing* вказує на процес діяльності: *backpacking* “пішоходна мандрівка”; *canyoing* “поєднання альпінізму із плаванням на човнах (плотах), долаючи пороги, водоспади”; *coasteering* “подолання певної відстані берегової лінії шляхом плавання або пішки”; *longboarding* “спортивні вправи на скейтборді (знаряддя у вигляді довгої дошки)”; *mountainboarding* “спорт у якому застосовують спеціальну дошку під назвою маунтінборд”.

Іншим продуктивним суфіксом у досліджуваній сфері є суфікс *-er*, котрий додається, насамперед, до основи дієслів та вказує на специфічні ознаки особи. Найпоширенішою моделлю за якою утворюються деривати із суфіксом *-er* у сфері спортивного туризму є модель: $v + -er \rightarrow N$. Суфікс *-er* є багатозначним і передає значення слів згідно трьох напрямків: агентивності, кваліфікаційної характеристики та орудності. Вказуючи на агентивність (осіб за родом діяльності) ключову роль відіграють дієслова, від яких в результаті суфіксації утворюються іменники. В утвореннях іменникових дериватів у сфері спорту та туризму суфікс *-er* позначає виконавців спортивно-туристичної діяльності: *climb*, $v + -er - climber$ “альпініст”; *plank*, $v + -er - planker$ “особа, яка займається планкінгом”; *powsurf*, $v + -er - powsurfer$ “спортсмен, який виконує спортивні вправи на сноуборді без кріплення по засніжених штучним снігом схилах та горах”.

Агентивний суфікс *-er* використовується також для утворення іменників від складних слів: *backpack*, $n - backpacker$ “пішоходний мандрівник”, *mountainboard*, $n - mountainboarder$ “особа, яка займається маунтінбордингом”. Суфікс *-er* використовується для паралельного словотвору, поряд із суфіксом

-ing: *bushwhacking*, *n* – *bushwhacker* “пішохідний мандрівник, який подорожує поза цивілізаційними транспортними шляхами”; *windsurfing*, *n* – *windsurfer* “особа, яка займається віндсерфінгом” *sightjogging*, *n* – *sightjogger* “особа, хобі якої полягає у здійсненні огляду визначних місць під час бігу”:

“*Sightjogging is the concept of Carolina Gasparetto, who has lived in Rome for 30 years and has teamed her love of the city with her job as a personal trainer.*” (The Guardian, October 1, 2005).

“*If you find the panoramas as appealing as the perspiration, consider yourself a “sightjogger.”*” (The Christian Science Monitor, May 26, 2006).

Суфікс *-er* використовується для утворення іменників від слів, утворених способом телескопії: *daycation*, *n* + *-er* – *daycationer* “мандрівник, що здійснює короткотривалу поїздку без ночівлі”; *mancation*, *n* + *-er* – *mancationer* “учасник туристичної подорожі виключно для чоловіків”; *naucation*, *n* + *-er* – *naucationer* “турист, котрий відпочиває без зайвих витрат”, *fakeation*, *n* + *-er* – *fakeationer* “особа, яка присвячує свій спортивний відпочинок професійній діяльності”:

“*Forget about staycations. They’re so 2008. The new trend for 2010 is the fake-ation. As an avid fake-ationer myself, I had mixed feelings about seeing the results of the latest traveler survey from Newton-based TripAdvisor....The survey, which polled more than 3,000 people who use TripAdvisor, also shows 62 percent check their work e-mail while on vacations and 13 percent call the office to check in.*” (Mass. Market, November 9, 2010).

Менш продуктивним суфіксом у досліджуваній сфері, виявився суфікс *-ism*. Інновації із даним суфіксом не можуть бути похідними лексемами, проте фактично непохідними утворюються за правилами афіксації: *poorism* “мандрівки по місцях заселених бідними верствами населення”, *paralpinism* “пішохідні мандрівки, які включають спуск на параплані”:

"New sports continue to evolve, as outdoor athletes combine things like climbing and BASE jumping, and alpinism and paragliding (*paralpinism*).” (Explore Magazine, February 21, 2012).

Ще одним мало продуктивним афіксом у сфері спорту та туризму є суфікс *-ist*. Даний суфікс функціонує з іменниковими та прикметниковими основами та відповідає за агентивне значення або кваліфікаційну характеристику. Похідні лексеми утворюються за моделлю: $n + -ist \rightarrow N$. Відповідно до значення суфіксу лексичні одиниці спортивної та туристичної сфери номінують осіб, які займаються тією діяльністю на яку вказує основа: *paralpinist* "людина, яка займається пішохідними мандрівками у сполученні із спуском на парашлані"; *poorist* "особа, яка здійснює мандрівки по місцях заселених бідними верствами населення". Непродуктивним суфіксом у сфері спорту та туризму є агентивний суфікс *-ster*, котрий вживається лише в поодиноких випадках: *age fraud*, $n + -ster = age\ fraudster$ "спортсмен, який приховує свій справжній вік".

Спортивна та туристична сфера поповнюється також неологізмами із афіксоїдами низької продуктивності. Серед афіксоїдів, які становлять незначний висок в утворенні неологізмів у сфері спорту та туризму виявилися префікси: *multi-* *multisporter* "відпочивальник, який займається різними видами спорту, особливо екстремальними"; *nano-* *nanobreak* "короткий відпочинок, який включає лише одну ночівлю у готелі (мотелі)", *retro-* *retrorunning* "біг у зворотньому напрямі (спиною вперед)"; *ultra-* *ultrarunning* "біг на довгі дистанції".

У сфері спорту та туризму важливу роль в утворенні англомовних інновацій відіграє **словоскладання**. За допомогою цього способу було утворено 32% досліджуваних неологізмів. Оскільки в англійській мові складні слова складаються з повнозначних форм, іноді їх важко відокремити від

словосполучень. Тому науковці визначають складне слово відповідно до його меж позначення поняття у мові. Для визначення статусу складного слова кожна лексична одиниця розглядається через призму фонетичних, морфологічних, семантичних та орфографічних критеріїв з метою визначення цілісності смислового значення утворень.

Фонетичні ознаки складних слів-неологізмів проявляються у наявності одного об'єднувального наголосу, що не притаманне словосполученню: *sufferfest* “біль та дискомфорт у м'язах після надто інтенсивної фізичної праці”; *skateboarding* “пересування на скейтборді”; *bellyboarding* “пересування по хвилях на дошці, лежачи на животі”.

Оскільки в англійській мові існує тенденція до наголошення першого слова в складних словах, багато науковців надають йому ключового значення. Проте існують складні слова-неологізми, які мають подвійний наголос: *dancesport* “спортивні бальні танці”; *couchhogger* “особа, яка веде пасивний стиль життя”. З тієї причини, що, наголос може залежати від фразового наголосу або ж синтаксичної функції складного слова, він не завжди точно вказує на ознаки складного слова. У сфері спорту та туризму виокремлено наступні моделі складних слів-неологізмів:

- головний та об'єднуючий наголос на першому компоненті, наприклад: *bellyboarding* “пересування по хвилях на дошці, лежачи на животі”; *dirtsurfing* “пересування на двохколісній дошці на суші (іноді з кайтом) імітуючи рухи серфінгу та сноубордингу”; *jet-skiing* “спортивні вправи на водному мотоциклі”; *mountainboarding* “спорт у якому застосовують спеціальну дошку під назвою маунтінборд”; *sandboarding* “вид спорту, який полягає у пересуванні на спеціальній дошці по дюнах”; *powerbocking* “стрибки та біг на ходулях, виготовлених з пружин”; *sightjogging* “здійснення огляду визначних місць під

час бігу”; *slacklining* “вид спорту, що полягає у балансуванні тіла на спеціальній нейлоновій стрічці”.

- подвійний наголос – головний наголос на першому компоненті та слабкий, другорядний наголос – на другому компоненті: *gorge-walking* “подолання порогів, водоспадів та інших небезпечних місць”; *hubby-wife* “успішний виступ учасників парного виду спорту завдяки чудовій грі лише одного гравця”;

- головний наголос на обох компонентах складного слова: *cereal box* “неякісний шолом для хокею”; *fridge kid* “молода особа, яка тренується на спеціальній закритій сніговій арені для участі в Олімпійських іграх”; *gutter bunny* “людина, яка їздить на роботу на велосипеді”; *bush craft* “вміння виживати серед дикої природи”; *crush space* “місце найбільшого скупчення людей з різними інтересами на стадіонах, що може стати причиною конфліктів”; *trail angel* “альтруїстично налаштована людина, яка безкоштовно забезпечує пішохідних туристів їжею та іншими необхідними для подорожі речами”; *rink rage* “бійки, сварки та інші конфлікти на хокейному полі”; *stunt drive* “каскадерське керування транспортним засобом”.

Недоліком фонетичних ознак у визначенні статусу складного слова-неологізму є те, що не всі словники фіксують однакові наголоси. Очевидно, що місце наголосу залежить від особистого чуття мовця, а саме, як мовець сприймає послідовність лексичних одиниць у неологізмі. Якщо складне слово-неологізм позначає єдину смислову одиницю, то наголос буде об’єднувати компоненти складного слова: *dirtsurfing*. Проте, якщо складне слово складається із двох самостійних лексичних одиниць, усі компоненти будуть однаково наголошені: *bike box*, *bike lash*.

Іншим недоліком фонетичних ознак для визначення складного слова-неологізму є те, що серед складних слів-неологізмів зустрічаються ідентичні за

своїми ознаками слова, проте позиція наголосу інша: *dirtsurfing* (об'єднуючий наголос), *skysurfing*, *snowsurfing* (подвійний наголос). Окрім цього, деякі словники подають протилежні варіанти наголосів: *bodyboarding*, *slacklining* подвійний наголос (Collins English Dictionary) та головний (об'єднуючий) наголос на першому компоненті (Oxford Dictionary).

Таким чином, значна кількість неточностей при визначенні статусу складного слова за допомогою фонетичного критерію свідчить про те, що даний критерій не дає достатніх ознак, для того, щоб вважати неологізм складним словом, однак, він служить як його додаткова ознака.

Орфографічність складних слів-неологізмів є наступною ознакою для визначення складного слова. Проте, існує певна розбіжність у написанні деяких складних слів-неологізмів: *sightjogging* – *sight-jogging*, *sight jogging*; *age fraud* – *age-fraud* “неправдиве повідомлення стосовно свого справжнього віку спортсмена”; *bikelash* – *bike-lash* “негативна реакція на велосипедистів з боку поліції та водіїв”; *slacklining* – *slack-lining*, *slack lining*:

“Slacklining is different from tightrope walking. Instead of a taught line, it’s performed on inch-thick nylon webbing that stretches and bounces.” (National Geographic News Watch, February 8, 2012).

“Slack lining, or loose rope walking, is part sport, part mind game, part spiritual quest. It requires physical agility, precision and balance to walk atop a line stretched over a precipice.” (Los Angeles Times, November 28, 2000).

Враховуючи орфографічні ознаки, складними словами-неологізмами вважаються ті слова, які пишуться разом, оскільки саме написання слів разом свідчить про те, що лексична одиниця сприймається як семантична єдність. Проте, написання слів через дефіс не позбавлене ознак, які допомагають підтвердити статус складних слів-неологізмів. Варто зазначити, що написання складних слів через дефіс полегшує читання слова. Важливим є той факт, що в

американському варіанті англійської мови існує тенденція до написання складних слів-неологізмів разом, натомість у британському варіанті – до написання через дефіс. Таким чином, написання компонентів у складному слові окремо не є достатньою ознакою для того, щоб вважати його словосполученням, проте написання слів разом – це беззаперечна ознака складного слова.

Оскільки розбіжність у написанні складних слів-неологізмів не дозволяє чітко визначити статус складного слова, орфографічні ознаки не є ключовими критеріями для підтвердження складного слова, однак вони надають додаткові підстави для встановлення їх статусу. Тому, для того щоб повністю розкрити цілісність значення складного слова найбільш провідним та визначальним є семантичний критерій. У сфері спорту та туризму простежуємо наступні групи складних слів-неологізмів відповідно до їх семантики:

- практично непереосмислені складні слова – слова-неологізми, значення котрих не є повністю сумою значень компонентів. Практично непереосмислені складні слова-неологізми утворилися на основі логіко-предметного зв'язку: *dancesport* "спортивні бальні танці"; *city bike* "дорожній велосипед"; *mountain bike* "велосипед для подорожі у гірській місцевості"; *road bike* "шосейний велосипед"; *athlete tax* "податок за участь у змаганнях":

*"The councillors said the money raised through the **athlete tax** could be used to help subsidize the Toronto Maple Leafs and Ottawa Senators, Ontario's National Hockey League teams."* (The Globe and Mail, February 3, 2000).

- частково переосмислені складні слова у яких один компонент змінив своє значення: *bait bike* "спеціальний велосипед-приманка"; *fridge kid* "молода особа, яка тренується на спеціальній закритій сніговій арені для участі в Олімпійських іграх"; *bike box* "виділене дорожньою розміткою місце для велосипедистів, що надає їм перевагу в русі над іншими транспортними засобами":

*"Located at the entrance of the intersection, a **bike box** is a demarcated area that straddles the bike lane plus one or two vehicle lanes, and is basically designed to give cyclists a head start when the light turns green."* (The Globe and Mail, June 13, 2010). Смысловая структура частково переосмысленных сложных слов-неологизмов формируется на ассоциациях, что базируются на конкретно-предметному значению.

- повністю переосмыслені (ідіоматичні) складні слова, значення яких не відповідає значенню їх компонентів: *cereal box* "неякісний шолом для хокею"; *couchhogger* "особа, яка веде пасивний стиль життя"; *gutter bunny* "людина, яка їздить на роботу на велосипеді"; *ham-and-egging* "хороший загальний результат команди, внаслідок чудової гри кожного учасника у різний період гри"; *hubby-wife* "успішний виступ учасників парного виду спорту завдяки чудовій грі лише одного гравця"; *wakeboarding* "спортивна розвага, що полягає у виконанні трюків у стрибку з хвилі-трампліна"; *yard sale* "місце нещасного випадку із спортсменом, про що свідчать артефакти":

"The goateed, earringed Haslock began as an aerialist because "I was intimidated catching air." (That means he was afraid of jumping off his roof.) As if that wasn't bizarre enough, at the Calgary Olympics, he accomplished close to what the skiers call "a yard sale" – hats, goggles, body parts scattered all over the hill." (Newsweek, February 21, 2004).

Повністю переосмыслені складні слова-неологізми не зберігають предметно-логічних зв'язків та не мають прямих асоціацій зі значенням компонентів складного слова-неологізму. Під час утворення таких складних слів лексичне значення обох компонентів зливається і утворюється нова семантична одиниця з новим значенням, яке не відповідає індивідуальному значенню компонентів.

Окрім аналізу фонетичних, орфографічних та семантичних критеріїв для ідентифікації складного слова можна використовувати логіко-операційні

прийоми. Дані прийоми спрямовані на визначення цілісності значення складного слова, та розподіляються на три групи: прийом доповнення (*адикції*), прийом розширення ("*деекспансії*") та прийом підставлення (*субституції*). Прийом *адикції* полягає у введенні слова, яке характеризує перший компонент. Якщо вживання такого слова буде допустимим, то дане утворення вважається словосполученням. У іншому випадку – це складне слово. Таким чином, якщо доповнити складне слово *trail angel* словом *very* (*a very trail angel*), то таке утворення буде некоректним і недопустимим.

Прийом "*деекспансії*" полягає у неможливості розширити складне слово іншими однорідними елементами. Так, складне слово *bike box* не можна розширити іншим компонентами, наприклад, створити таке словосполучення *car and bike box*. Прийом *субституції* полягає у можливій заміні чи переміщенні компонента складного слова без порушення його структурної цілісності: *snowsurfing* – *wakesurfing* – *kitesurfing* – *powsurfing*; *skateboarding* – *streetboarding* – *longboarding* – *kneeboarding* – *skimboarding*.

Зовнішні ознаки складних слів визначають порядок сполучуваності складників слів, синтаксичні зв'язки між компонентами складного слова та наявність чи відсутність службових елементів між компонентами. Аналіз компонентів складного слова-неологізму у сфері спорту та туризму показав, що головним центром складного слова-неологізму є другий компонент, оскільки саме він визначає лексико-граматичні та семантичні риси першого компонента: *age fraud* "неправдиве повідомлення справжнього віку спортсмена"; *bellyboarding* "пересування по хвилях на дошці, лежачи на животі"; *packrafting* "туристична розвага у вигляді сплаву на одномісному плоті"; *snowdiving* "вид спорту у вигляді пірнання у сніг".

Аналіз складних слів-неологізмів показав, що найпродуктивнішою схемою утворення складних слів-неологізмів є модель $N + N(-ing) \rightarrow N$. До

інновацій утворених за даною моделлю відносимо наступні складні неологізми: *bushwhacking* “здійснювати пішохідну мандрівку поза цивілізаційними транспортними шляхами”; *casterboarding* “вид спорту на двохколійній дошці, що рухається при нахилі корпусу”; *kneeboarding* “виконання спортивних вправ сидячи на колінах на дошці прикріпленій тросом до човна”; *skateboarding* “вид спорту, що полягає у пересуванні по твердій поверхні на дошці з колесами”; *snowskating* “виконання трюків на снігу (імітування вправ на скейтборді)”; *riverboarding* “пересування по воді на дошці, використовуючи спеціальні плавці”; *waymarking* “позначення пішохідного маршруту знаками яскравого кольору”.

Менш продуктивною моделлю словоскладання є модель $N + N \rightarrow N$: *soccer leave*, *soccer mom*, *sufferfest*, *slope style*. Серед складних іменників перший компонент уточнює та конкретизує другий виконуючи функцію прикметника: *soccer leave* “вільний час або відпустка, спеціально призначена для відвідування футбольного матчу, особливо під час проведення світового чемпіонату”; *soccer mom* “заміжня непрацююча представниця середніх класів, яка займається вихованням дітей і відвідує усі футбольні матчі, у яких вони беруть участь”; *sufferfest* “біль та дискомфорт у м'язах після надто інтенсивної фізичної праці”; *slope style* “вид спорту здійснений шляхом виконання серії акробатичних стрибків на сноуборді”. Найменш продуктивною моделлю складних слів-неологізмів виявилася модель $Adj + N (-ing) \rightarrow N$: *highlining* “ходіння по канату, натягнутому високо над землею”; *longboarding* “спортивні вправи на скейтборді (знаряддя у вигляді довгої дошки)”.

У формуванні новотворів лексики англійської мови сфери спорту та туризму спосіб **телескопії** сприяв утворенню 14% інновацій. Під телескопією розуміють спосіб словотворення при якому відбувається злиття повної основи одного слова із скороченою основою іншого, або зрощення двох скорочених

основ вихідних слів. Перші слова, що виникли під дією телескопії мали гумористичний характер, однак з ХХ століття телескопія спостерігається як активний спосіб формування неологізмів у всіх сферах людського суспільства. Можна зазначити, що ціла низка телескопізмів перетворилася на інтернаціоналізми: *motel*, *smog*, *Brexit*. Вчені вказують, що на початку ХХІ століття не тільки спеціальні, але й загальні словники, особливо словники нової лексики зафіксували кілька тисяч телескопійних одиниць, що з'явилися в англійській мові.

Аналізуючи телескопійні одиниці слід брати до уваги два аспекти – структуру (план форми і вираження) та семантику (план змісту). Структурна будова телескопізмів визначається кількістю і якістю елементів, що входять до їхнього складу. У сучасній англійській мові розрізняють різні типи телескопійних лексем. Поштовхом до формування нових телескопійних одиниць є тенденція, яку науковці називають “мовною економією”, або “законом економії мовних зусиль”, що полягає у відборі тих мовних засобів, які несуть найбільше інформації. Окрім прагматичної значущості телескопізми характеризуються незвичними фонологічними формами, які надають одиницям експресивності та емоційності.

Існує ряд словотвірних моделей механізмів утворення телескопізмів. Найпродуктивнішою словотвірною моделлю у сфері спорту та туризму є створення фрагмента основи першого вихідного слова (апокопа) із повною основою іншого. Це модель – $ab + cd > acd$: *acrobranching* (*acrobatics* + *branching*) “ходіння по кронах дерев”; *brodog* (*brother* + *dog*) “молодий любитель спортивних ігор”; *paragliding* (*parachute* + *gliding*) “парапланеризм”; *paramotoring* (*parachute* + *motoring*) “вид екстремального спорту здійсненого у шкварті за допомогою парашута та спеціального двигуна”. У сфері спорту та туризму зустрічаються приклади подвійної телескопії: *parahawking* (*paragliding*

(*parachute + gliding + hawking*) “польоти парапланеристів з тренуваними птицями-хижаками”; *paralpinism (paragliding (parachute + gliding) + alpinism)* “пішохідні мандрівки, які включають спуск на параплані”.

Третина словотвірних моделей формування телескопізмів є телескопізми, що утворилися з повної основи першого вихідного слова та з фрагментом іншого (афезею). Графічно дана модель зображається як **ab + cd > abd**. Прикладами телескопізмів є наступні одиниці: *mancation (man + vacation)* “туристична подорож, учасниками якої є виключно чоловіки”; *naycation (nay + cation)* “туристичний відпочинок без зайвих витрат”; *travelcade (travel + cavalcade)* “колона туристичних автомобілів”; *fakeation (fake + vacation)* “спортивний відпочинок, який фактично можна вважати роботою”.

За розглянутими моделями утворюється значна кількість телескопічних лексичних інновацій, проте можна виділити і найменш продуктивні моделі. Серед них злиття апокопи з афезею. Наприклад модель **ab + cd > ad**: *glamping (glamour + camping)* “полегшена форма пішохідного туризму; *touron (tourist + moron)* “необізнаний та дратівливий турист”; *skitch (skate + hitch)* “пересуватися на скейтборді або на роликах, тримаючись за транспортний засіб”.

Окремим лінгвальним явищем, що наближується до телескопії є гаплогія. Гаплогічні одиниці виникають внаслідок накладання компонентів на стику обох слів. Накладання може бути як на фонетичному, так і на графічному рівні: *aquaerobics (aqua + aerobics)* “аквааеробіка”; *shamateur (sham + amateur)* “спортсмен-професіонал, який виступає за аматорів”. Дослідники наголошують, що гаплогічним телескопічним одиницям притаманний високий рівень експресивності та вживаються вони, переважно, як оказіональні одиниці. Варто зазначити, що у зв'язку з тим, що виникає потреба позначати нові поняття та явища у процесі творення телескопічних одиниць відбувається

деяка упередженість чи навмисність, яка зумовлена намаганням надати інновації певного емоційного відтінку.

Окрім особливостей словотвірних моделей слід зупинитися і на семантиці телескопійних утворень. У сфері спорту та туризму ми виділяємо три основні групи телескопійних слів відповідно до їх значення. Перша група – це слова, значення яких повністю відповідає значенню двох компонентів, при чому один з яких є скороченням лексичної одиниці і абсорбував значення цієї одиниці. Наприклад, *athslay* “вбивство спортсмена”; *aquaerobics* “аквааеробіка”; *soccerplex* “футбольний комплекс”:

“The proposed “soccerplex” would include as many as 24 fields, a soccer stadium and an indoor facility, and it has strong support from the legions of soccer enthusiasts from all over Montgomery County who complain about the shortage of playing fields and their woeful condition.” (Washington Post, March 4, 2008).

Друга група – це слова, загальне значення яких не повністю відповідає сумі значень повного та скороченого компонентів, однак, складається на їх основі: *amerasportslan* “американець-любитель спорту”; *heliskiing* “пересування на лижах по схилах гір, до яких добираються на вертольоті”; *exergaming* “відеогра з виконанням фізичних вправ”:

“A study by researchers at the Mayo Clinic in Rochester, Minnesota, published in the journal Pediatrics in December, found that exergaming more than doubled players energy expenditure compared with sedentary gaming, and suggested that it might be considered for obesity prevention and treatment”. (The Economist, March 10, 2007).

Третя група – це коли один компонент визначає значення усього телескопізма. Як правило, такий компонент є другий: *bikepacking* “велоподорож з вантажем”; *daycation* “короткотривала поїздка без ночівлі”; *chairobics* “фізичні вправи, які виконуються людиною сидячи”:

"You'll still be able to do core and low-back exercises. You can do all your upper-body work. ... You might also investigate a *chairobics* or chair dance video. Although these are designed for physically impaired people and you might not identify with the models, these programs provide a structure for movement." (Muscle & Fitness, June 1, 2003).

Шляхом деривації від телескопізмів утворюються нові іменники. Основним суфіксом, який приєднується до вихідних телескопізмів є суфікс *-er*, і створені з ним деривати позначають виконавців діяльності. Так, окрему групу складають похідні телескопізми, що позначають людей, які по-різному проводять відпустку: *mancationer* (учасник туристичної подорожі виключно для чоловіків) походить від лексеми *mancation* (*man* + *vacation*); неологізм *genervacationer* (доросла людина, яка проводить відпустку з батьками за їх рахунок) утворився від інновації *genervacation* (*generation* + *vacation*).

Іншою групою телескопійних одиниць є така, до складу якої належать інновації, що головним чином позначають виконавців спортивної або туристичної діяльності. Нами виділено такі види виконавців:

- виконавці пішохідного туризму: *backpacker*, *fastpacker*, *flashpacker*, *glamper*;
- виконавці діяльності, що виконується за допомогою літального апарату: *heliskier*, *paraglider*, *parahawker*;
- виконавці велосипедного спорту: *bikepacker*.

Телескопійні одиниці, що позначають учасників спортивної чи туристичної діяльності, та утворені за допомогою суфікса *-ist* виявилися нечисленними: *paralpinism* – *paralpinist*, *voluntourism* – *voluntourist*.

Телескопія як активний спосіб словотвору, створює умови для виникнення нових суфіксальних та префіксальних формантів. Наприклад, в результаті аферики лексичної одиниці *vacation* утворився афіксоїд *-cation*, який

вказує на дію або процес виконання дії пов'язаний з відпочинком: *daycation* “короткотривала поїздка без ночівлі”; *fakeation* “спортивний відпочинок, який фактично можна вважати роботою”; *mancation* “туристична подорож, учасниками якої є виключно чоловіки”, *naycation* “туристичний відпочинок без зайвих витрат”.

Продуктивним афіксоїдом, що утворився за допомогою дії механізму телескопії є префікс *para-*, який є результатом апокопи одиниці *parachute*: *paragliding* “парапланеризм”; *paramotoring* “вид екстремального спорту здійсненого у повітрі за допомогою парашута та спеціального двигуна”; *parahawking* “польоти парапланеристів із тренуваними птицями-хижаками”:

“... So after a few beers and plenty of enthusiastic discussion, the idea of Parahawking was born. Parahawking is simply a fusion between Paragliding and Falconry. The idea being that the birds are trained to “hunt” the thermal, which allow the pilots to stay aloft” (Falconry & Conservation Magazine, 2003).

В утворенні неологізмів сфери спорту та туризму певну роль відіграє аббревіація (5%). Відповідно до способу читання аббревіатури поділяються на алфавітизми та акроніми. Алфавітизми – це скорочення, які читаються за алфавітом: *DWS* (*deep-water soloing*) “сходження на скелі над глибокою водою без підтрахівки”; *MTB* (*mountain terrain bike*) “велосипед для подорожі у гірській місцевості”; *BMX* (*Bicycle Motor Cross*) “велосипед для мотокросу”.

Акроніми – це літерні скорочення, що перетворилися на лексичні одиниці: *SUB* (*sport-utility bike*) “практичний спортивний велосипед”; *SMIDSY* (*Sorry, mate, I didn't see you*) “нещасний випадок, спричинений необережністю водіїв автомобілів, які не помічають велосипедистів на дорозі”; *MAMIL* (*a Middle-Aged Man In Lycra*) “чоловік середнього віку-любитель велосипедної їзди”, який носить костюм з лайкровоного матеріалу”, *MAWIL* (*a Middle-Aged*

Woman In Lycra) “жінка середнього віку-любитель велосипедної діяльності, яка носить костюм з лайкровою матеріалу”.

У сфері спорту та туризму зустрічаються акроніми та алфавітизми як компоненти фразеологізмів. Фразеологізм *scuba diving* “підводне плавання” складається із компонента-акроміма: *scuba* (*Self-Contained Underwater Breathing Apparatus*), що означає самостійний апарат підводного дихання. Словосполучення *BASE jumping* (*Building Antenna Span Earth*) “стрибки з певного фіксованого об’єкта за допомогою спеціального парашута” містить одиницю *BASE*, яка є акронімом і означає *Building* (споруда), *Antenna* (антена), *Span* (прогін моста) and *Earth* (земля), *MTB downhill* (*Mountain Terrain Bike*) “гірський велосипед для швидкісного спуску”; *ATV driving* (*All-Terrain Vehicle*) “їзда на автомобілі підвищеної прохідності”.

У сфері спорту та туризму існують такі лексичні одиниці, в яких перший компонент – літера, а другий компонент – повне слово. Варто звернути увагу на графему *X*, яка вживається у слові *BMX* (*Bicycle Motor Cross*) та як графофонетична абревіатура у інноваціях *X Games* (*Extreme Games*) та *Xpogo* (*extreme pogo*). Інновація *Xpogo* (*Extreme pogo*, *Xpogo*, *Xtreme pogo*) на позначення стрибків на спеціальних ходулях поуго, з двома підніжками і пружиною для відштовхування, виникла як наслідок пошуку нових розваг та викликів серед любителів екстремізму:

“Broadly defined, extreme pogo is any style of trick done with a pogo stick. Usually, it involves an extra-bouncy, extra-durable pogo stick. Extreme pogo has a number of different nicknames, including: Extreme pogo, Xpogo, Xtreme pogo, and other variations” (Trivia Happy, June 19, 2014).

Спортивна та туристична сфера поповнюється неологізмами, що утворюються за специфічним типом скорочення, а саме за допомогою абревіатур, в яких використовується цифра “6”: *Category 6* (*Cat 6*) “велосипедні

перегони, які здійснюються по дорозі на роботу (додому)”. Даний неологізм виник за аналогією до фразеологізмів, які позначають інші категорії велоперегонів: *Cat 1 (Category 1)*, *Cat 2 (Category 2)*.

Вагому роль в утворенні інновацій сфери спорту і туризму відіграє механізм **аналогії** – один із важливих механізмів формування лексики та фразеології. Дія механізму аналогії полягає у тому, що в результаті зміни форми старих слів виникають нові слова. Це відбувається тому, що точніша форма однієї одиниці здатна витіснити її варіант. Аналогія – це процес породження новотвору, що відбувається не за абстрактною моделлю, а за зразком до конкретної одиниці, коли структурно-семантичні компоненти лексичної одиниці-зразка замінюються.

Механізм дії аналогії проявляється на лексико-семантичному рівні, а саме в утворенні нової лексичної одиниці, яка копіює готовий зразок, у вигляді існуючої одиниці. У процесі аналогічного словотворення морфологічна структура слова-зразка, як правило, частково заповнюється новим лексичним матеріалом. Продуктивність формування інновацій завдяки копіюванню слова-зразка сприяє утворенню моделі із постійним компонентом: *surfing (dirtsurfing, powsurfing, skysurfing)*; *hiking (llama hiking, swim hiking, thru-hiking)*. Такий компонент виступає в ролі словотворчого елементу і входить до складу аналогічних лексичних одиниць чи словосполук.

З семантичної точки зору, процес утворення слова за аналогією виражається тим, що новотвори запозичують не лексичне значення слова-зразка, а його “загальне” значення, що пов’язане з наявними словотворчими компонентами. Значення новотвору, у такому випадку, є вірогідно передбачуваним і його легко з’ясувати із контексту. Лексична одиниця, що утворилася за аналогією, асоціюється із словом-зразком, його смислової структура, зазвичай, обмежена зрозумілим значенням.

У сфері спорту та туризму за аналогією створюється ціла низка одиниць із фрагментом *para-* (*parachute*), який сполучається із іншими лексемами і формує модель: *para+N*. Значення вихідних одиниць із фрагментом *para-* пов'язане з дією виконаною у повітрі за допомогою парашута: *paragliding* “парапланеризм”; *parahawking* “польоти парапланеристів із тренуваними птахами-хижаками”; *parasailing* “вид повітряного спорту з парашутом, який регулюється катером”; *paramotoring* “вид екстремального спорту, здійсненого у повітрі за допомогою парашута та спеціального двигуна”. Словом-зразком для утворення аналогічних інновацій служить неологізм *paragliding*, який став чи не першою одиницею на позначення розваги, виконаної у повітрі за допомогою парашута.

Процеси аналогії відіграють вагомую роль при формуванні нових складних неологізмів. Так, за зразком слова *snowboarding* “вид спорту, який передбачає спуск по засніжених схилах і горах на спеціальній дошці – сноуборд” утворився цілий ряд неологізмів, які позначають виконання спортивної та туристичної дії на дошці: *skateboarding* “вид спорту, що полягає у пересуванні по твердій поверхні на дошці з колесиками”; *skimboarding* “пересування на спеціальній дошці по мілкій воді назустріч хвилі”; *sandboarding* “вид спорту, який полягає у пересуванні по дюнах на спеціальній дошці”. Висока частотність вживання компонента *boarding* свідчить про те, що він виступає базою для новотворів.

Фразеологічний фонд англійської мови значно поповнився завдяки утворенню певної кількості сталих словосполучень у сфері спорту та туризму. Існує багато визначень фразеології, однак більшість вчених схиляються до думки про те, що фразеологізм – це семантично пов'язане сполучення слів, які не виникають у процесі мовлення довільно, а відтворюються у вигляді усталеної, неподільної та цілісної конструкції.

У сфері спорту та туризму до сталих словосполук, які збагатили сучасну англійську мову ми відносимо конструкції англійської мови, що за допомогою двох або більше лексичних одиниць номінують різні види спортивної та туристичної діяльності: альпінізм, пірнання, стрибки із фіксованих об'єктів, катання на плотах, стрибки у повітрі, походи:

- climbing (*aid climbing, bridge climbing, free solo climbing, glacier climbing, ice climbing, indoor climbing*);
- diving (*cliff diving*);
- jumping (*BASE jumping, bungee jumping*);
- rafting (*black-water rafting, white-water rafting*);
- skydiving (*Banzai skydiving, parachuting skydiving*);
- trekking (*pony trekking, river trekking*).

З точки зору структурного аналізу виявлено, що більшість стійких словосполук, що вживаються у сфері спорту та туризму становлять бінарні сполуки N+N (-ing), де перший іменник конкретизує значення другого іменника, котрий вживається з суфіксом -ing: *aid climbing* “альпінізм з використанням штучних точок опори під час сходження на вершини”; *Banzai skydiving* “стрибки з парашутом у стилі банзай”; *BASE jumping* “стрибки з певного фіксованого об'єкта за допомогою спеціального парашута”; *beer miling* “змагання, які поєднують біг з випиванням пива”; *hand gliding* “вид повітряного спорту, що полягає у керуванні безмоторним засобом пересування у повітрі”; *pony trekking* “туристичні походи верхи на поні”.

На основі даних інноваційних фразеологічних одиниць утворилися нові стійкі словосполучення, які позначають суб'єктів виконання діяльності: *aid climber* “альпініст, який використовує штучні точки опори під час сходження на вершини”; *Banzai skydiver* “парашутист, який виконує стрибки у стилі банзай”; *BASE jumper* “особа, яка здійснює стрибки з певного фіксованого

об'єкта за допомогою спеціального парашута”; *hand glider* “пілот, який керує безмоторним засобом пересування у повітрі”; *beer miler* “учасник змагань, який поєднує біг з випиванням пива”:

He belongs to a generation of runners whose carefree attitudes have fuelled the popularity of running clubs that prove, according to Canadian Running magazine editor Michal Kapral, “we’re not a bunch of prudes.” They include beer milers, who claim a fair number of frat boys but also serious runners (The Globe and Mail, October 29, 2009).

Ще однією продуктивною структурною формулою утворення фразеологізмів є **Adj+N+N (-ing)**, що представлена фразеологізмами: *free solo climbing* “займатися альпінізмом без будь-яких допоміжних засобів та підстрахування”; *white-water rafting* “сплав по бурхливій річці на плоті (човні)”, *white-water rodeo* “плавання на плотах (човнах) через пороги, водоспади”, *black-water rafting* “плавання по підземних річках, потоках, печерах, катакомбах”:

When I first heard of this adventure, I had visions of shooting rapids in the dark and ending up lost in some endless tributary miles underground. Actually, black-water rafting is a gentle experience, like traveling through the womb of the earth in an inner tube (The Dallas Morning News, May 23, 2013).

Сполука **N+N+N (-ing)/ N** виявилася менш продуктивною в утворенні фразеологізмів досліджуваної сфери. Ця сполука представлена наступними стійкими словосполученнями *credit card touring* “велоподорож з легкою вагою”, *sport utility bike* “практичний спортивний велосипед”. Непродуктивною у сфері спорту та туризму є структура **Adv+Adj+N (-ing)**, яка представлена неологізмом *fully loaded touring* “вид велоподорожі, під час якої велосипедист перевозить велику кількість необхідних для нього речей”.

У процесі утворення фразеологічних інновацій активну участь бере лексема *extreme*. Вживання даної лексеми помічено у наступних

фразеологізмах: *extreme pogo* “стрибки на спеціальних ходулях поуго з двома підніжками і пружиною для відштовхування”; *extreme skiing* “заняття екстремальним лижним спортом”; *extreme ironing* “виконання певної екстремальної дії (стрибки зі скелі, катання на каяках тощо) водночас прасуючи одяг”; *extreme tourism* “подорож небезпечними місцями та участь у небезпечних заходах”:

Ah, vacation! Balmy breezes, ice-cold margaritas, compliant snipers. Snipers? Yep. The newest kick for jaded tourists who have hit all the world's hot spots is to hit the world's really hot spots. The idea behind what some are calling terror travel or extreme tourism is basically to take the U.S. State Department's travel advisory warning list and make an itinerary out of it (Forbes, December 15, 2012).

Вищописані стійкі словосполучення є базою для утворення похідних фразеологізмів, що номінують виконавця діяльності: *extreme skiing* – *extreme skier* “спортсмен, який займається екстремальним лижним спортом”; *extreme tourism* – *extreme tourist* “особа, яка здійснює подорож небезпечними місцями та бере участь у небезпечних заходах”; *extreme ironing* – *extreme ironist*, *extreme ironer* “виконавець екстремальної дії під час прасування одягу”:

You read right: extreme ironing — part sport, part spectacle. Press garments while kayaking, rock climbing, mountain biking or doing any other outdoor activity you like. (Since extreme ironers must wait for the invention of solar- and battery-charged irons, they heat their irons with portable gas burners, campfires and generators.) (The Providence Journal (Rhode Island), May 22, 2004).

Як і в загальнолітературній мові, основними механізмами формування цієї фразеології є метафора та метонімія. Завдяки дії цих механізмів людина здатна відштовхнутися від абстрактного в термінах конкретного. Метафора та метонімія відображають процес мислення, вони здатні розкрити процеси мисленневої

діяльності та пояснити культурні особливості народу. Метафоричні та метонімічні неологізми збагачують лексику сучасної англійської мови.

Аналіз новотворів, утворених шляхом метафоричного та метонімічного перенесень, свідчить про те, що таке перенесення може ґрунтуватися на досвіді людини, який сформувався в результаті її повсякденної діяльності, розуміння та ставлення до світу. Механізм метафори помітний у фразеологізмі *shoulder season* “період між високим та низьким туристичним сезоном”, що сформований на базі зіставлення цього періоду з періодом нестабільної погоди, коли людина декілька разів на день одягає та знімає верхній одяг (з плечей – “*shoulder*”). Фразеологізм-метафора *hairdryer treatment*, що позначає ситуацію, коли футбольний тренер докоряє гравцям за непрофесійну гру, порівнюється із дуттям фену прямо в обличчя. Метафоричне перенесення також присутнє у фраземі *take a thumping* “бути розгромленим”, що асоціюється із ситуацією у спорті, коли суперник зазнає важкого удару. Стійке метафоричне словосполучення *park the bus* вживається у футболі та характеризує поведінку команди на полі. Власне, поведінка футболістів полягає у розстановці гравців біля воріт своєї частини поля, що нагадує ситуацію паркування транспортного засобу з великою кількістю пасажирів. Така тактика гри полягає в захисті своїх воріт та припиненні нападів на ворота суперників. Метафора спостерігається також у стійкій словосполучі *ghost bike* “велосипед-привид”, тобто велосипед, пофарбований у білий колір, що свідчить про загибель велосипедиста у дорожньо-транспортній пригоді. Фразема *reaching the heights* у сфері спорту та туризму означає “здобувати найбільший успіх у певному виді спорту”. Значення наведеного метафоричного фразеологізму порівнюється із ситуацією, коли спортсмен, долаючи перешкоди, піднімається на вершину своєї професійної діяльності.

Метонімічне перенесення, як чинник утворення неологізмів, у спортивній та туристичній сфері базується на суміжності, а не на подібності понять. Метонімічне перенесення спостерігається у фразеологізмі *grey nomad* "пенсіонер, котрий подорожує задля розваги", де значення лексеми *grey* "сірий, сивий" охоплює людей із сивим кольором волосся, як правило пенсіонерів. Словосполучення *Lucra lout* "велосипедист – типовий порушник правил дорожнього руху" є також метонімічним, оскільки одиниця *Lucra* позначає велосипедистів, тобто тих спортсменів, хто носить костюми із лайкових матеріалів – велосипедистів.

У ході дослідження виявлено, що одиниці сфери спорту та туризму збагачують фразеологію інших галузей. Спеціальна лексика спорту та туризму стала базою для утворення фразеологізмів, які вживаються в інших сферах соціального життя, зокрема, у медичній сфері можна спостерігати такі фразеологізми: *brain-training programs* "тренування розуму", *eye-robic exercise* "спеціальна розумова терапія для очей", *mental aerobics* "ментальна аеробіка", *mental fitness* "розумовий фітнес", *mental gymnastics* "спеціальні курси розумової гімнастики для людей похилого віку". У складі цих фразеологізмів вживаються компоненти у вигляді спортивної лексики *training, exercise, aerobics, fitness*. Фразеологізм *hockey-stick curve* вживається в економіці та бізнесі і позначає "поворотний момент", коли справи компанії йдуть вгору (трафічне зображення цієї події у вигляді дуги нагадує хокейну ключку). Даний фразеологізм має у своєму складі лексичну одиницю *hockey-stick*, яка зв'язана із гри у хокей.

Ще однією сталою словосполучкою з компонентом спортивної лексики є словосполучка *endless runner*. У цьому фразеологізмі лексема *runner* запозичена із легкої атлетики, де номінує спортсмена, який займається бігом. Словосполучка *endless runner* вживається у комп'ютерній галузі на позначення

комп'ютерної гри, у якій головний персонаж безперервно біжить, долаючи велику кількість перешкод.

Розвідка сфери спорту та туризму дозволила виділити продуктивні та непродуктивні словотвірні моделі. Продуктивність словотвірних моделей обмежується рядом екстралінгвістичних факторів, котрі полягають у стрімкій зацікавленості у спортивній та туристичній діяльності, що у свою чергу дало поштовх до появи нових видів спорту та туризму: *coasteering* “подолання певної відстані берегової лінії, шляхом плавання або пішки”; *Bokwa* “танцювальна фітнес-програма “Боква”, яка базується на елементах африканського танцю, і полягає у виписуванні літер та цифр ногами”.

Згідно ж структури, то інновації сфери спорту та туризму відносимо до утворень за лінійною моделлю, тобто за такою, коли інновації утворюються за допомогою словотвірних засобів, а саме, префіксів, суфіксів та основ. Особливістю словотвірного значення у сфері спорту та туризму є його регулярність, повторюваність у словах схожих за способом утворення.

А тепер розглянемо основні підсфери і тематичні поля інновацій англійської мови сфери спортивного туризму. Як засвідчують спостереження, сфера туризму, а саме сфера спортивного туризму, збагатила англійську мову певною кількістю лексико-фразеологічних інновацій. *Спортивний туризм* – це вид діяльності людини, метою якого є спортивне удосконалення під час подолання природних перешкод. Оскільки існує багато підсфер спортивного туризму, створена певна їх класифікація. У даній роботі ми розглянемо ті підсфери спортивного туризму, котрі відносяться до “засобів пересування”, а саме: підсфер пішохідного, лижного та велосипедного туризму, а також розглянемо підсферу екстремального туризму.

Збагачення словникового складу лексичними та фразеологічними одиницями, що номінують поняття **підсфери пішохідного туризму**

відбувається завдяки активній пішохідній діяльності людей. Ця діяльність стає результатом формування нових лексичних одиниць, які збагачують англійську мову. Аналіз інновацій підсфери пішохідного туризму дозволив виділити тематичні поля, що складаються з неологізмів, які характеризують дану підсферу. До таких тематичних полів відносяться: *тематичне поле – пішохідна діяльність*, *тематичне поле – характеристики пішохідних туристів*, *тематичне поле – найменування територіальної зони для здійснення подорожі*.

Тематичне поле – пішохідна діяльність включає інновації, які характеризують довгі пішохідні тури, походи з вантажем, походи по лісистій та гірській місцевості, походи з комфортними умовами та походи з використанням наравлану. Однією із одиниць, яка позначає поняття “довгий пішохідний тур” є лексична одиниця *tramping*. Ця одиниця позначає вид довгої пішохідної діяльності, яка популяризується серед жителів Нової Зеландії. Дана лексема походить від середньоніжньонімецької одиниці *trampen*, що означає “тупотіти ногами”.

Іншою розповсюдженою інновацією, котра характеризує поняття довгого пішохідного туру є лексема *thru-hiking* “довга пішохідна подорож з одного кінця країни в інший”. Неологізм *thru-hiking* виник серед жителів північно-східної Америки, а саме у підніжжі гірських хребтів Аппалачі, середня висота яких становить 1000 – 1300 метрів. Перші спроби здійснення довгих пішохідних турів з одного кінця країни в інший були здійснені із цього пункту.

Серед інновацій, які характеризують походи з вантажем ключовою є одиниця *lightweight backpacking* “легка хода з вантажем”. Особливістю даної діяльності є максимальне зниження ваги спорядження, без загрози для безпеки туриста. Для цього вага основного спорядження (екіпірування, рюкзак і те, що в ньому знаходиться, не включаючи воду і їжу, обсяг яких залежить від

тривалості та стилю походу) зменшується настільки, наскільки це безпечно і можливо.

Лексема *backpacking*, котра поповнює лексичний фонд позначень походів з вантажем, номінує пішохідну мандрівку, яка здійснюється самостійно за невеликі гроші, найчастіше принципово відмовляючись від послуг туроператорів. Усі свої подорожі “бекпекер” планує і здійснює самостійно: пересувається на всіх видах громадського транспорту (автобуси, потяги, літаки). Як правило, “бекпекер” ночує не тільки в готелях, але й в хостелах, кемпінгах, гостьових будинках, а також у будинках місцевих жителів. Подорожуючий-“бекпекер” харчується зазвичай там, де і місцеві жителі, а саме в простих і недорогих ресторанах, а також у місцевих жителів. Іншими новотворами, які відносяться до пішохідної діяльності з вантажем є лексеми *fastpacking*, *speedhiking*, *speed climbing*, що позначають пробіжки з вантажем, які здійснюються гористою місцевістю:

“These days hot areas of outdoor gear retailing are snowboarding, mountain-biking and fast-packing – single-day running and hiking trips that cover 20 to 30 miles.”

“Long popular in Europe, various forms of endurance sports are finding their niche on this side of the Atlantic as well. In addition to trail running, there is ultra running, wilderness running, mountain running and orienteering. Yet another offshoot gathering steam is fastpacking – running multiple days on the trail while carrying a pack with food and tent.” (Lancaster New Era, June 18, 2003).

Ці види пішохідного туризму стрімко набувають популярності серед туристів, і стають таким об’єктом захоплення як і заняття сноубордингом та катання на велосипеді у горах. Як зазначають джерела мас-медії, на сьогодні, роздрібний продаж спорядження для сноубордингу, катання на велосипеді //

горах та пробіжок з вантажем гірською місцевістю є надзвичайно прибутковим.

До неологізмів, які позначають походи по лісистій та гірській місцевості належить лексична одиниця *bushwhacking* “здійснювати пішохідну мандрівку поза цивілізаційними транспортними шляхами”. Ця одиниця виникла на основі зафіксованої у 1809 році в етимологічному словнику лексичної одиниці *bushwacker* на позначення людини, яка долає певну відстань через чагарники. Вживання цієї лексичної одиниці в англійській мові є результатом запозичення лексеми *bosch-wachter* з нідерландської мови, що означає “доглядач лісу”. У період Американської громадянської війни (1862 рік) лексична одиниця *bushwacker* використовувалася на позначення нерегулярних збройних сил, які формувалися у лісах.

Новотвором, який характеризує походи з комфортними умовами є інновація *flashpacking*, що номінує мандрівку з усіма вигодами. Іншим неологізмом, котрий віддзеркалює форму подорожі під час якої турист забезпечується дорогим обладнанням, хорошою їжею та іншими розкішними умовами є одиниця *glamping*:

“Open from May through September, this Canadian resort is a top destination for ‘glamping,’ or glamor camping. Guests at Clayoquot stay in one of 20 tents, but these canvas contraptions are tricked out better than most city apartments: fancy carpets, oil lamp, antique furniture, a cozy fire at the push of a button. In other words, heavy on the glamor, light on the camping” (Chicago Sun Times, September 19, 2007).

“Глампінг” стрімко набуває популярності у Канаді, де відкриваються спеціальні курорти, які надають усі необхідні послуги для здійснення походів у комфортних умовах. Розпал сезону у таких курортах, як правило, припадає на період з травня по вересень. Одним із таких курортів є курорт у Клейоквоті, де

гості проживають у наметах, які оздоблені, не рідко, більш вишукано, ніж їхні домівки. Інтер'єр таких курортів обов'язково буде прикрашений казковими килимами, гасовими лампами, античними меблями та затишним каміном, який починає горіти від натиску кнопки. Іншими словами, гості одержують більше розкоші та мінімум незручностей. Похідною формою неологізму *glamping* є іменник *glamper*, який позначає людину, яка займається "глемпінгом".

Ключовою інновацією, яка походить з використанням **параплану** відноситься лексема *paralpinism* "пішохідні мандрівки, які включають спуск на параплані". Виникнення цієї спортивної події спричинене зацікавленістю та винахідливістю спортсменів поєднати такі види спортивної діяльності як стрибки з певного фіксованого об'єкта за допомогою спеціального парашута, альпінізм та спуск на параплані:

"Europe is leading the world in paralpinism. There attitudes toward human flight are encouraging the development and practice of some of the most incredible feats in the history of human flight and paralpinism." (Vertical Exploration, August 4, 2012). Похідними формами цього неологізму є прикметник *paralpine*, іменник *paralpinist*.

Тематичне поле – характеристики пішохідних туристів складається з інновацій, які номінують учасників пішохідного туризму. У зв'язку із зростанням кількості мандрівників-любителів комфортної подорожі, у Європі виникає потреба у відкритті хостелів, що пропонують прекрасне зручне житло за вигідною ціною. Хоча туристам пропонуються дешеві хостели, збудовані у 90-х роках, все ж вони не такі затребувані, як хостели з розкішними умовами. Як правило, гостями таких хостелів є мандрівники, які подорожують самостійно та відмовляються від послуг туроператорів. Наприклад, інновація, яка позначає такого пішохідного туриста-любителя мандрівок в комфортних умовах є одиниця *flashpacker*:

"Europe's hostels now offer cool upmarket accommodation at bargain prices. There are still the communal areas that made hostels the social place to be in the early '90s, but now they are matched by posh facilities. The clientele includes fewer backpackers more *flashpackers*: holidaymakers with a taste for the nice things but who are cost-cutting in keeping with the climate" (The Boston Globe, February 22, 2009). Помітимо, що прикметник *flash* фіксується у словниках з 1785 року зі значенням "показний, кричущий" та має негативну конотацію. Вживання даної лексики з негативною конотацією зустрічаємо статті опублікованій в газеті "Нельсон":

"Two brothers opening a bar and a restaurant at Kaiteriteri are planning an 80-back packers' hostel next door. ... He said they were planning to do an upmarket hostel – a '*flash-packers*'" (The Nelson Mail, September 25, 2002).

Неологізм *grey nomad* номінує пенсіонера, котрий часто подорожує у пошуку розваг, долаючи великі відстані пішки або за кермом автобудинку:

"Mr Jeffcock turned 70 last birthday. He is one of a generation of '*grey nomad*' old in body but young at heart, backpacking its way around the world. Spurred on by greater life expectancy and better health in old age, they are travelling independently and sleeping in youth hostels" (The Independent, February 27, 2000).

Вперше цей неологізм був вжитий у засобах масової інформації, під час шпегу улюбленого заняття сімдесятирічного пенсіонера, так званого "сивого кочівника". Цей кочівник належить до типу *пенсіонерів-любителів подорожей на великі відстані*, які прагнуть якомога довше залишатися молодими. Прагнучи задовільнити найкращі очікування від життя та бути у хорошій формі, турнети похилого віку, яких називають англійською мовою *grey nomad*, самостійно подорожують та почують у молодіжних хостелах. Компонент *grey*, що вживається у складі неологізму має значення "сивий". У даній інновації слово вживає ознаки людей похилого віку, що є явищем метонімії.

Інновацією, яка відноситься до групи найменувань пішохідних туристів належить неологізм *touron*, що означає необізнаного, дратівливого туриста:

"I exist simply as a 'touron' (half tourist, half moron) who has ventured into the area to take in the après ski culture of Northeast Ohio's two most popular downhill destination" (The Plain Dealer, January 24, 2003).

Найменування туристів поведінка яких є не найкращою, та нагадує поведінку дилетантів, виникло після того, як один турист захотів розважитися після катання на лижах у найпопулярнішому лижному курорті північно-східного Огайо. Оскільки поведінка цього туриста під час розваг була незадовільною, то відпочивальників такого типу почали іменувати лексичною одиницею *touron* "необізнаний та дратівливий турист". Утворений шляхом телескопії, цей неологізм є злиттям двох мовних одиниць: *tourist+moron*. Іншою версією утворення цього неологізму є поєднання двох лексичних одиниць *too* (занадто) та *rawn* (недосвідчений).

Іншою новою лексичною одиницею, котра характеризує пішохідних туристів є одиниця *meanderthal*, що позначає особу, яка займається пішохідним туризмом:

"Underhill doesn't suggest changes in consumer behavior. He's all accepting of mall-world reality, right down to the slow walkers the industry parlance disdains as 'meanderthals'" (The Seattle Times, February 8, 2004). Повільна прогулянка – це надзвичайно розвинена форма відпочинку, про що свідчить наявність великої кількості послуг туристичних операторів для людей, яких називають "меандертальцями". У неологізмі *meanderthal* наявна гра слів – поєднання двох слів на основі їх співзвучності: *meander* (ходити повільно та безцільно) та *Neanderthal* (первісна людина).

До групи інновацій, які іменують осіб, що допомагають здійснити пішохідну подорож відноситься інновація *trail angel*:

"Wren experiences awesome vistas and starry skies, pelting rain, sore knees and a night in the hospital with a possible tick bite. And he witnesses miracles: a woman who bakes chocolate-chip cookies just for hikers, a shop that offers hikers free milkshakes and – most wondrous of all – 'trail magic': the rare sighting of a can of beer left chilling in a stream by a trail angel" (The New The New York Times, April 11, 2004).

Вперше цей неологізм зустрічається у статті про туриста Рена. У своїх роздумах Рен згадує дивовижну жінку, котра пече шоколадне печиво для туристів; крамницю, у якій пропонуються безкоштовні молочні коктейлі і, те, що вражає найбільше, – безкоштовна пляшка холодного пива для кожного туриста. Зважаючи на таку характеристику, неологізм *trail angel* позначає альтруїстично налаштовану людину, яка безкоштовно забезпечує пішохідних туристів їжею та іншими необхідними речами для подорожі. У даній лексичній одиниці компонент *trail* має значення філантроп, а компонент *angel* характеризує людину-мецената. Ці компоненти об'єднуються під значенням людини, яка безкорисливо допомагає пішохідним туристам.

Тематичне поле – найменування територіальної зони для здійснення подорожі включає неологізм *walkshed* "територія, пішохідного маршруту, по якій людина може пересуватися без будь-яких труднощів":

"In many parts of the country, walking has become as quaint as spinning yarn or playing the bagpipes. Between 1977 and 1995, the number of daily walking trips taken by adults declined by 40 percent - while more than a quarter of all car trips are now shorter than a mile. Those under-a-mile journey fall into the zone that new urbanists call 'walkshed' the area a person can reasonably cover on foot. People whose walksheds teem with shops and restaurants have more reasons to walk than those whose don't" (The New York Times, April 20, 2008).

Останнім часом пішохідні прогулянки стали приємною розвагою на кшталт цікавих розповідей про життєві пригоди та гри на волинці. З 1977 по 1995 роки кількість щоденних прогулянок серед людей дорослого віку зменшилася до 40%. Однак, на сьогодні, спостерігається зростання зацікавленості до цієї діяльності. Ця зацікавленість віддзеркалюється у значенні новотвору *walksheds* “*вокиеди*”, що позначає пішоходів, котрі долають довгі відстані без будь-яких труднощів. До даної групи пішоходів належать також люди, які здійснюють довгі походи з метою здійснення покупок або відвідування ресторанів в іншому місті. Неологізм *walkshed* є композитом, що утворився не стільки шляхом поєднання слів, стільки в результаті дії механізму аналогії до мовної одиниці *watershed* (басейн річки, частина суходолу, з якого відбувається природний стік води в річку). Семантична схожість обох одиниць розкривається при аналізі способу виконання дії: дія починається з певної точки (дім, офіс – *walkshed*, джерело – *watershed*), і продовжується під час подолання людиною/об’єктом певної відстані.

Лижний туризм – це один із найпоширеніших видів туристичної діяльності. Лижний туризм – це одноденні прогулянки по лижних трасах, походи по засніжених лісах, а також багатоденні походи та складні експедиції в горах. У зв’язку із великою зацікавленістю до лижної діяльності виникає велика кількість різновидів даного заняття, які розширюють зміст та поняття цієї діяльності. Таким чином, поняття лижного туризму охоплює не лише поняття лижної діяльності, що здійснюється за допомогою лиж, але й діяльності, що здійснюється за допомогою іншого спорядження, а саме: сноуборду (*snowboard*), маунтінборду (*mountainboard*), сендборду (*sandboard*), спеціальних сан. Визначальною рисою вищезазначених видів діяльності є спуск з певної відстані, що дозволяє асоціювати дані види розваги з лижною діяльністю.

Аналіз англomовних інновацій, що формують підсферу лижного туризму, дозволяє виділити наступні тематичні поля: тематичне поле – лижна діяльність, тематичне поле – види лижних змагань, тематичне поле – найменування учасників лижної діяльності. *Тематичне поле – лижна діяльність* поділено на групи, які номінують види лижної діяльності. До першої групи видів лижної діяльності відносимо **власне заняття лижним туризмом**. Склад даного виду формується неологізмами *freeride skiing* “заняття лижним спортом вільним стилем”; *amateur skiing* “заняття аматорським лижним спортом” та *special purpose skiing* “спортивні вправи на спеціальних лижах”. Різновидом лижного туризму сьогодні стала діяльність, яку позначає неологізм *heliskiing* “пересування по схилах гір, до яких добираються на вертольоті”: “*downhill skiing on remote mountains reached by helicopter*”. До другої групи видів лижної діяльності відносимо **лижну діяльність, яка вимагає використання спортивного спорядження – дошку (board)**. Лексичне поле цього виду лижної діяльності формують неологізми, серед яких є мовна одиниця *snowboarding*, яка позначає вид спорту, котрий передбачає спуск по засніжених схилах і горах на спеціальній дошці “сноуборд”.

Нагадаємо, що значну роль у формуванні інновацій у підсфері лижного туризму відіграє механізм аналогії. Дію даного механізму помітно у створенні неологізмів *mountainboarding*, *sandboarding*, *casterboarding*, *snakeboarding*, *longboarding*, *snowboarding* та інших інновацій, що позначають види спорту, у складі яких вживається словотворчий компонент *boarding*. Ці інновації утворилися за зразком мовної одиниці *skateboarding*, яка стала першою одиницею на позначення виду спорту, що полягає у спуску з гори на спеціальній дошці.

Розглядаючи новотвори, що номінують види лижної діяльності, які вимагають використання спортивного спорядження – дошку (board), доцільно

звернути увагу на інновацію *mountainboarding* “спорт у якому застосовують спеціальну дошку під назвою “маунтінборд”. Утворення цього неологізму пов’язане з захопленням туристів займатися спортивною діяльністю у гірській місцевості. Бажання любителів лижного спорту тренуватися не лише взимку, але й влітку на спортивному спорядженні *mountainboard* “маунтінборд” (засіб пересування, що поєднує елементи скейтборда, серфборда, і моторолера) сприяло виникненню туристичної розваги, яка позначається англомовним неологізмом *mountainboarding*.

Не менш цікавою одиницею, що віддзеркалює лижну діяльність, яка вимагає використання спортивного спорядження – дошку (*board*), є інновація *sandboarding* “вид спорту, який полягає у пересуванні по дюнах на спеціальній дошці”. Дана інновація сформувалася на базі лексеми *sandboard*, яка має значення “*a long wide board made of plastic, which people stand on to go down sand dune*” (довга широка дошка виготовлена з пластику, на якій катаються по піщаних дюнах). Останнім часом, “сендбординг” є одним із найпривабливіших видів спортивної діяльності серед спортсменів-лижників.

Серед неологізмів, котрі відносяться до видів лижної діяльності, яка вимагає використання спортивного спорядження – спеціальної дошки, виділяються неологізми *snowsurfing* “спуск на одній спеціальній лижі по снігу” та *powsurfing* “виконання спортивних вправ на сноуборді без кріплення по засніжених штучним снігом схилах та горах”. Інновація *powsurfing* виникла на основі популяризації найпростішого способу катання на лижах, типового для першовідкривачів цього виду спорту:

“*Devotees of bindingless snowboarding, known as powsurfing, say it is a nostalgic return to the roots of the sport*” (The Globe and Mail, December 20, 2012).

"So, what is powsurfing? Well, it's like surfing on snow. No, it's not snowboarding as powdersurf board has [no] bindings. It's more like a surfboard." (Homeboy, November 26, 2011).

Похідними формами даного неологізму є дієслово *powsurf* "виконувати спортивні вправи на сноуборді без кріплення по засніжених штучним снігом скілах та горах" та іменник *powsurfer*, який номінує виконавця цієї діяльності. Новотвори *powsurfing* та *snowsurfing* є аналогійними за утворенням до неологізму *windsurfing* "спортивна розвага на водній поверхні на дошці з вітрилом". Слово *windsurfing* є неологізмом попередніх років, тому служить словом-зразком для утворення аналогічних слів.

Стрімкий розвиток лижного туризму сприяв виникненню декількох екстремальних видів лижного спорту. На цій основі виділено третю групу видів лижної діяльності – **екстремальна лижна діяльність**. До складу даного виду лижної діяльності відносимо неологізм-словосполучення *extreme skiing*, що позначає заняття екстремальним лижним спортом. Іншою розповсюдженою інновацією, яка формує даний вид слід вважати мовну одиницю *skeleton*, котра номінує швидкий спуск на спеціальних металевих санях без рульового керування під час якого спортсмен лежить обличчям вниз. Металеві сани мають приблизну вагу 20 кілограм і мчать зі швидкістю 110 кілометрів за годину з гори. Цей вид діяльності вважається вершиною екстремізму, тому для того, щоб його опанувати існують певні школи, де навчають правила та техніку здійснення швидкісного спуску. Такі школи номінуються неологізмом *skeleton school* "школи, де навчають правильно та безпечно спускатися на спеціальних металевих санях".

Неологізм *tree bashing*, що номінує екстремальну розвагу, яка полягає у пересуванні на лижах поміж деревами по схилах гір збагачує групу видів лижної діяльності – **екстремальна лижна діяльність**:

"The term 'tree bashing' is a bit of a dark joke, a reminder of just how dangerous a thing it is to do" (Sport Illustrated, January 19, 2007).

"Common sense ought to keep skiers from tree bashing, the practice of heading off the course for a game of dodging trees, but some daredevils do it anyway" (The Kansas City Star, November 13, 2003).

Як правило, учасники цього екстремального заняття вживають цю інновацію говорячи на мові сленгу. Даний неологізм виник на основі чорного гумору про те, наскільки небезпечним може бути цей вид розваги. Здоровий глузд – єдиний чинник, який би мав вберегти лижників від такої екстремальної діяльності, як катання поміж деревами по схилах гір. Однак, деякі відчайдушні лижники займаються цією діяльністю не зважаючи на жодні застереження.

До видів екстремальної лижної діяльності відноситься неологізм *street luge*, що позначає вид спорту, який полягає у швидкому спуску із крутих гір на саночках на колесах. Нічим не поступається за ступенем екстремізму олімпійський вид спорту бобслей. Даний спорт полягає у швидкісному спуску з гір по оснащених льодових трасах на спеціальних санях з кермом. Така діяльність позначається неологізмом *bobsleigh*. Виконання цього виду спорту вимагає використання спеціального засобу *bobsled*:

"If you've ever hit a patch of ice while driving your car, you've experienced a very tiny piece of what driving a bobsled is like. On an icy road, there's almost no friction between your tires and the road surface, so you can't steer very well. And any sudden moves, like hitting the brake, can send you spinning out of control" (How Stuff Works, 2014).

Щоб приблизно уявити наскільки небезпечним є даний вид розваги варто уявити ситуацію коли машина ковзає по льоду. Оскільки під час спуску не відбувається жодного тертя між поверхнею сан та льодовою доріжкою керувати

еннями дуже легко. Однак, будь-які різкі рухи, наприклад гальмування, можуть спричинити втрату контролю.

Тематичне поле – види лижних змагань формують неологізми, які позначають види лижної змагальної діяльності, котрі здійснюються в індивідуальному, парному або командному форматі. До інновацій цього поля належить інновація *ski football*, що номінує гру із пластиковим м'ячем між двома командами лижників по схилах гір. Серед інших інновацій, які формують це тематичне поле виділимо неологізм *race skiing*, що номінує перегони на лижах та неологізм *race carving skiing* “перегони на карвінгових лижах”. До складу цього тематичного поля також відноситься лексична одиниця *biathlon* “біатлон”.

Лексична одиниця *biathlon* складається із грецького префікса *bi*, що має значення “двічі, подвійний” (*twice, double*), та грецької лексичної одиниці *athlon*, із значенням “змагання”. Згідно з правилом граматики про заміну на початку слова буквосполучення *du* на приголосну літеру *b* вважається, що префікс *bi-* походить від старолатинського префікса *dvi-*. Префікс *dvi-* споріднений із префіксами санскриту та грецької мови. Як і у латинській мові, так і у санскриті вживається однакова форма префікса *dvi-*. У грецькій мові цей префікс асимілюється у префікс *di*. У праїндоевропейській мові вживається корінь *dwo*, який означає “два” (*two*). Асиміляція цього кореня спостерігається у давньоанглійській мові у префіксі *twi-* із значенням “двічі, подвійний”.

Тематичне поле – найменування учасників лижної діяльності включає ключову лексичну одиницю підсфери лижного туризму *skier* “лижник”, яка номінує суб'єкт, який виконує певну дію на лижах. Іменник *skier* має значення “*a person who skis*” (людина, яка займається катанням на лижах). Дана лексична одиниця складається із дієслова *ski* та суфікса *-er*. Суфікс *-er* додається до основи дієслова для утворення іменників, які позначають осіб, що займаються

тим видом діяльності, яку позначає дієслово. Суфікс *-er* фіксується у середньоанглійській мові і походить від давньоанглійського суфікса *-ere*, спорідненого із давньовірхньонімецьким суфіксом *-āri*.

Розповсюдженою лексичною одиницею, яка формує тематичне поле – найменування учасників лижної діяльності є фразеологізм *grays on trays*, що позначає людей старшого віку, які захоплюються лижною діяльністю або “сноубордингом”:

“Snowboarding is the fastest-growing sport among the 18- to 25- year-olds advertisers covet, and even has increasing appeal among older adults – or ‘grays on trays,’ as snowboarders call them” (The Wall Street Journal, February 13, 2002). Як зазначають джерела мас медіи, спортивно-лижна діяльність, зокрема, “сноубординг” – це вид спорту, який набуває стрімкої популярності серед молодих людей віком 18-25 років. Проте, зацікавленість цим видом діяльності людей старшого віку (“*grays on trays*”) викликає особливу повагу. Даний вираз базується на метонімічному значенні слова *gray* “сивий”, що позначає колір, який є символом людей похилого віку.

Тематичне поле найменування учасників лижної діяльності включає наступні інновації *powsurfer* “спортсмен, який виконує спортивні вправи на сноуборді без кріплення по засніжених штучним снігом схилах та горах”, *snowboarder* “сноубордист, спортсмен або турист, який спускається по засніжених схилах і горах на спеціальній дошці – “сноуборд”, *freeride skier* “спортсмен-любитель, котрий займається лижним спортом вільним стилем”, *amateur skier* “лижник-аматор” та *special purpose skier* “спортсмен-лижник, який виконує спортивні вправи на спеціальних лижах”.

Велосипедний туризм є один з поширених видів спортивної діяльності. Аналіз інновації, які номінують поняття, що належать до підсфери велосипедного туризму, дозволяють виділити певні тематичні поля даної

підсфери. Тематичні поля поділяються на: тематичне поле – типи велосипедів, тематичне поле – характеристики велосипедистів, тематичне поле – види велосипедної діяльності, тематичне поле – велосипедні перегони та змагання, тематичне поле – особливості дорожньо-транспортного руху.

Тематичне поле – типи велосипедів охоплює неологізми, які позначають назви типів велосипедів. Це поле формується із неологізмів, серед яких є стійке словосполучення-неологізм *mutant bike* “велосипед-мутант”, тобто той, який є гібридом звичайного та спеціального велосипедів. Цей неологізм виник у зв’язку з захопленням сучасної людини велосипедною діяльністю, яка полягає в імітації лицарських двобоїв на спеціальних велосипедах, перетворених на “бойових коней” (*bike jousting*). Велосипеди на яких здійснюється така розвага називаються “велосипедами-мутантами” (*mutant bikes*):

“... *While these self-described “mutant bikers” are a breed apart, they share a common cause with more mainstream cycling group. The mutant bike movement started about 6 years ago in Portland, Ore*”. Велосипедисти, які катаються на “велосипедах-мутантах” формують нову течію розваг у велотуризмі. Ця велосипедна діяльність появилась шість років назад у Портленді, Орегон.

Зацікавленість велосипедним туризмом, його популяризація та розвиток сприяли створенню різних типів велосипедів. Розваги на різнотипних велосипедах здатні задовольнити потреби та смаки вимогливих велотуристів. Ці типи велосипедів номінуються наступними неологізмами: *road bike* “шосейний велосипед”; *multitrack bike* “універсальний спортивно-туристичний велосипед”; *city bike* “дорожний велосипед”; *mountain terrain bike (MTB)* “велосипед для подорожі у гірській місцевості”, *MTB Downhill* “гірський велосипед для швидкісного спуску”.

Неологізм *road bike* “шосейний велосипед” призначений для спортивних перегонів, марафонів, аматорської їзди по дорогах з гладким твердим покриттям. Номінація цього типу велосипеда на англійській мові характеризує діяльність, яку можна здійснити на пристосованій для їзди дорозі чи шосе. Слово *road* є ключовим елементом у найменуванні велосипеда і відіграє важливе значення у поясненні функції даного виду велосипеда. Воно походить від давньоанглійської одиниці *rād*, що означає “експедиція, подорож на конях, вороже вторгнення” (*riding expedition, journey, hostile incursion*).

У середньоанглійській мові лексема *rad* фіксується як *rade* і має значення “верхова їзда, подорож” (*a riding, a journey*). Початок формування значення слова *road* датується з 1590-х років. Саме у той час, у словниках фіксується значення “відкритий шлях для подорожування з одного пункту в інший” (*open way for traveling between two places*).

Інновація *multitrack bike* “універсальний спортивно-туристичний велосипед” використовується для позначення велосипеда, пристосованого для багатоденних велопоходів з вантажем на дорогах з різним покриттям. Лексема *multitrack* складається із префікса *multi-*, що означає “багато-, мульти”, та іменника *track* “польова дорога, стежка”. Значення цих лексичних одиниць розкриває мету використання велосипеда. В етимологічному словнику англійської мови префікс *multi-*, фіксується як словотворчий компонент із значенням “багато” (“*many, many times, much*”). Даний префікс походить від латинської одиниці *multus*, із значенням “numerous” (численний). Неологізм *city bike* “дорожній велосипед” розроблений для їзди по місту з невеликим вантажем. Означуване слово *city* у номінації даного виду велосипеда вказує на сприятливе та зручне місце для велосипедної діяльності.

Неологізм *mountain terrain bike (MTB)* “велосипед для подорожі у гірській місцевості” позначає тип велосипеда, що призначений для велосипедної їзди по

гірських дорогах та стежках. До назви цього типу велосипеда входить одиниця *terrain*, що означає “місцевість”. Ця лексична одиниця датується в етимологічному словнику англійської мови з 1727 року і має значення “земля для тренування коней” (“*ground for training horses*”). Лексема походить з французької мови, у якій означала “певну частину землі чи ділянки землі” (“*piece of earth, ground, land*”).

Інновація *MTB Downhill (Mountain Terrain Bike) Downhill* “гірський велосипед для швидкісного спуску” використовується для позначення спуску та їзди по місцевості чи поверхні зі складним рельєфом. Лексема *downhill* конкретизує вид велосипедної діяльності, яку здійснює турист, а саме ця лексема вказує на діяльність пов’язану зі спуском з гори. Лексична одиниця *downhill* складається із прислівника *down* у значенні “вниз” та іменника *hill* у значенні “пагорб”. Прислівник *down* походить від давньоанглійської одиниці *ofdune*, що означає “*downwards the hill*” (вниз з гори).

Неологізм *sport utility bike (sport utility bicycle, SUB)* “практичний спортивний велосипед”, позначає габаритний велосипед, який може перевозити досить велику кількість пасажирів та вантажу:

“*Enter the sport utility bicycle, a long bike nearly as dexterous as a conventional bike but with a remarkable capacity for cargo, whether that means lots of stuff or people*” (Salon.com, July 24, 2008). Цей неологізм утворився за аналогією до лексеми *SUV (sport utility vehicle)* “практичний спортивний автомобіль”.

Світ неологізмів, які формують тематичне поле – типи велосипедної діяльності збагачується новими мовними одиницями та словосполученнями. Серед таких інновацій є складне слово-неологізм *bait bike* на позначення велосипеда, який слугує приманкою щоб впіймати злодія:

“Two men were arrested for suspicion of stealing bait bikes in midtown Sacramento last week. At 10:14 p.m. last Wednesday, a bait bike parked near 20 th and J. streets was moved, activating its tracking sensor, police said” (Sacramento Bee (California), November 10, 2013). У місцевій газеті Сакраменто описується випадок про те, як два чоловіки були заарештовані через підозру у викраденні велосипеда-приманки у центрі містечка. Під час пересування велосипеда був активований сенсор, який дозволив прослідкувати злочинців:

Компонент *bike*, який є складовою одиницею вищеописаного складного слова, використовується і у інших неологізмах, зокрема в інновації *ghost bike* (*ghost bicycle, ghost cycle*):

“Around the globe, all white bikes are being chained to street signs near the sites of fatal accidents involving cyclists. They are called ghost bikes – somber reminders of tragedy and intended as a quiet statement in support of cyclist’s right to safe travel, proponents say” (Ventura Country Star, May 23, 2011). Інновація *ghost bike* позначає старий, пофарбований у білий колір велосипед, прикріплений до огорожі, на місці загибелі велосипедиста у дорожньо-транспортній пригоді. Такі білі велосипеди називаються “велосипедами-привидами”. Захисники прав велосипедистів підтримують встановлення таких велосипедів на вулицях, адже вважають їх заклик до створення сприятливих умов пересування на дорогах для велосипедистів.

Тематичне поле – характеристики велосипедистів формується із неологізмів серед яких є стійке словосполучення-неологізм *mutant biker* “велосипедист, який бере участь у перегонах на спеціальному велосипеді-гібриді”. Цей неологізм позначає учасника велосипедної діяльності, яка полягає в імітації лицарських двобоїв на спеціальних велосипедах-гібридах (*mutant bikes*), перетворених на “бойових коней”.

Неологізм *gutter bunny*, на позначення прихильників велосипедних подорожей на роботу, поповнює склад тематичного поля. Оскільки кількість любителів велосипедних поїздок на роботу збільшується з кожним днем, і в той же час, велосипед стає незамінним засобом пересування, то таке явище беззаперечно сприяє подиву та насмішці серед велосипедистів-професіоналів, і тим паче серед тих, хто вбачає у велосипеді лише засіб для розваги на кшталт поїздок у гори чи за місто. На цій основі в англійській мові виникла інновація *gutter bunny*. Інновація вживається в розмовному стилі і складається із двох компонентів з іронічним значенням: *gutter* “вуличний” та *bunny* – “кролик”.

Палких любителів (середнього віку) велосипедної чи будь-якої іншої діяльності, учасники якої носять костюми з лайкрових матеріалів називають неологізмом *MAMIL* (*middle-aged man in Lycra*):

“*These ‘middle-aged men in lycra’ or MAMILs, as the tribe has unflatteringly been dubbed, will be out in force this weekend as the Tour de France begins in the northern English country of Yorkshire...*” (Agence France Presse, July 4, 2014).

Лексема *MAMIL* вперше вживається у джерелах мас медіа, коли описуються події пов’язані з проведенням Тур де Франс. У своїх статтях журналісти нагадують про необхідність дотримуватися правил дорожнього руху та не забувати, що у період багатоденних шосейних велоперегонів “любителі лайкрових костюмів” не мають пріоритету у русі на дорогах. Нагадаємо, що неологізм *MAMIL* є акронімом – абrevіатурою, що набула статусу слова. За аналогією до слова *MAMIL* було утворено новотвір *MAWIL* (*middle-aged woman in Lycra*), що позначає жінок середнього віку – любителів велосипедної діяльності. Допоки велосипедний спорт не був визнаним професійним видом спортом, велосипедисти вважалися диваками. Однак зараз це явище набуває популярності, особливо серед чоловіків та жінок середнього віку:

"In 1986, when I first turned professional, you were viewed as some sort of freak if you rode a bike...but now there are Mamils and Mawils (Middle Aged Women In Lycra) everywhere " (Sunday Independent, June 15, 2014).

Компонент *Lycra*, як складовий компонент словосполучення вживається у неологізмі *Lycra lout*, та позначає велосипедиста – типового порушника правил дорожнього руху:

"Reckless cyclists who ride on pavements are to be hit with £20 on the spot fines, it was announced last night. The move follows demands for action against the 'Lycra louts' from police chiefs concerned over record numbers killed or injured by cyclists" (Daily Mail, January 13, 1998).

У Великобританії порушення правил дорожнього руху з боку велосипедистів, настільки актуальне, що законодавча влада країни видала закон, згідно з яким, у разі порушення правил дорожнього руху велосипедист повинен негайно сплатити штраф у розмірі £20. Незадовільна поведінка велосипедистів на дорогах, згідно з даними працівників поліції, призводить до великої кількості смертельних дорожньо-транспортних пригод, що стає причиною винесення категоричних рішень, що стосуються пересування велосипедистів.

Тематичне поле – види велосипедної діяльності складається з неологізмів, що номінують різні види велосипедного туризму. У сфері спорту та туризму існують певні категорії складності здійснення велосипедної діяльності, яка відповідно, номінується неологізмами *lightweight touring* “велоподорож з легкою вагою”; *ultralight touring* “велоподорож з надзвичайно легкою вагою”; *fully loaded touring* “вид велоподорожі, під час якої велосипедист перевозить велику кількість необхідних для нього речей”; *expedition touring* “велоекспедиція”; *bikepacking* “велоподорож з вантажем”; *supported touring* “велоподорож з автосупроводом”; *day touring* “одноденний

велопохід без ночівлі”; *sub-24hour-Overnight* “велоподорож, яка здійснюється цілодобово і включає ночівлю у таборі”.

Словосполуку *lightweight touring* “велоподорож з легкою вагою” називають ще *credit card touring*, оскільки мінімальна кількість взятих з собою речей зобов’язує чималі грошові витрати, які здійснюються за допомогою кредитної карточки. Ключове слово у назві велоподорожі *lightweight* складається зі слів *light*, що означає “легкий, неважкий” та *weight* “вага”. Поєднання значень цих слів формує номінацію даного виду велосипедної діяльності.

Зміст поняття неологізму *ultralight touring* “велоподорож з надзвичайно легкою вагою” характеризується високою обмеженістю кількості речей, які бере з собою турист для здійснення подорожі. Слово *ultralight* складається із прикметника *ultra* зі значенням “надзвичайний, надмірний” та прикметника *light* зі значенням “легкий, неважкий”. Таке поєднання прикметників допомагає дати визначення даній категорії велоподорожі.

Словосполучення *fully loaded touring* “вид велоподорожі, під час якої велосипедист перевозить велику кількість необхідних для нього речей” позначає такий вид велосипедного туризму, під час якого велосипедист перевозить велику кількість необхідних для нього речей. Такого роду подорож називають також *self-supported touring* “самозабезпечена подорож”, тобто подорож, під час якої турист максимально забезпечує себе їжею, одягом, обладнанням та житлом (спальні мішки, намети) тощо.

Інновація *expedition touring* “велоекспедиція” позначає довготривалі подорожі, здебільшого, у мало розвинуті країни та віддалені території. Подорожі цієї категорії дозволяють туристу подорожувати з вантажем. Лексема *expedition* була зафіксована в етимологічному словнику на початку XV століття, і позначала військову тактику; швидкий рух вперед (“*military campaign; the act*

of rapidly setting forth”). В етимологічному словнику вказано про походження цієї лексичної одиниці від середньої французької – *expédition* (XIII століття) та від латинської *expeditionem* (у називному відмінку *expeditio*, яка утворилася від кореня дієслова *expedio*. У 1590 році етимологічний словник фіксує значення цієї одиниці як подорожі зі спеціальною метою (*journey for some purpose*). З 1690-х значення одиниці *expedition* поширюється на групу людей, які здійснюють подорож зі спеціальною метою.

Неологізм *bikepacking* “велоподорож з вантажем” поповнює тематичне поле – види велосипедної діяльності. Значення неологізму розкривається у характеристиці подорожей по місцевості різного типу складності, по одному маршруту з велосипедом та певною кількістю вантажу, який можна помістити у рюкзак. Лексема *bikepacking* складається з двох лексичних одиниць *bike* “велосипед” та *packing* “пакування”.

Виникнення цієї лексичної одиниці пов’язане із виготовленням рюкзаків різних розмірів, для того, щоб їх можна було помістити на велосипеді. Таким чином, появились рюкзаки та сумки, які можна помістити під сідло велосипеда (*large saddle bags*), рюкзаки та сумки, які можна помістити під раму велосипеда (*frame bags*), рюкзаки та сумки, які можна помістити під руль велосипеда (*handlebar bags*) тощо.

Інновація-словосполучення *supported touring* “велоподорож з автосупроводом” позначає подорож на велосипеді у супроводі автомобіля. Учасники, які здійснюють таку велодіяльність перевозять необхідне спорядження та особисті речі на автомобілі. Автомобілі значно полегшують та сприяють пересуванню учасників велоподорожі. Саме завдяки підтримці та допомозі учасникам велоподорожі у перевезенні вантажу, такий вид діяльності номінується як неологізм *supported touring*, від слова *support* “підтримувати, сприяти, допомагати”.

Інновацією, яка збагачує поле – види велосипедної діяльності, є неологізм *day touring* “одноденний велопохід без ночівлі”. Як правило, одноденні велопоходи не включають ночівлю поза домом. Лексична одиниця *day* “день, денний”, яка входить у склад номінації даного неологізму, розкриває зміст та тривалість велосипедної діяльності.

Неологізм *sub-24hour-Overnight* позначає велосипедну подорож, яка здійснюється цілодобово (у межах 24 годин) і включає ночівлю у таборі. Номінація даного неологізму складається із префікса *sub-*, який в етимологічному словнику пояснюється як словотворчий елемент зі значенням “під, нижче, позаду” (*under, beneath; behind; from under*). Префікс походить від латинського прийменника *sub*, що має значення “під, нижче, на підніжжі” (*under, below, beneath, at the foot of*), а також “близько, у напрямку до” (*close to, up to, towards*). У часовому вимірі цей префікс означає “у межах певного часу, під час” (*within, during*).

Тематичне поле – велосипедні перегони та змагання включає неологізм *BMX* “велосипед для мотокросу”:

*“Riding your **BMX** can offer you countless benefits. As well as being a challenging and exhilarating sport, riding your **BMX** conditions your cardiovascular system. Pedaling your **BMX** bike utilizes various leg muscles, which burns calories and helps you to maintain a healthy weight. Lifting the handlebars of your **BMX** to perform tricks can build and tone muscles in your arms including your biceps and triceps. Riding your **BMX** remains a great way to meet new friends who share similar interests and enjoy an active lifestyle. The sport of **BMX** biking caters towards a broad demographic of people who come from all walks of life”* (Livestrong. com, March 12, 2014).

Попри те, що до виникнення велосипеду моделі *BMX* є поява велосипедної діяльності, яка полягає у проходженні коротких дистанцій (типу мотокросу і

тріалу) та здійсненні фігурного керування велосипедом. Спортивні вправи на велосипеді для мотокросу мають неабияку користь для здоров'я. Будучи фізично-вимогливими та енергійними, ці вправи сприяють функціонуванню серцево-судинної системи. Коли велосипедист натискає на педалі працюють м'язи ніг, в результаті чого, спалюються калорії і підтримується здорова маса тіла. Під час підняття велосипедного керма для виконання трюків, накачуються та зміцнюються м'язи рук: біцепси та тріцепси. Велосипед для мотокросу (BMX) – чудова можливість знайти нових друзів, які поділяють інтереси та отримують задоволення від активного способу життя. Велосипедний мотокрос здатен задовольнити потреби людей будь-якої сфери діяльності.

Неологізм *BMX* є алфавітизмом, який складається зі слів *Bikes* (велосипеди) та *Motor-cross* (змагання по бездоріжжю на спеціально підготовлених трасах). Лексема *motocross* – це телескопійна одиниця, до складу якої входять скорочені фрагменти слів *motorcycle* та *cross-country* “проходити навпростець, по бездоріжжю”.

Інновація *competitive commuting* позначає змагання між велосипедистами під час поїздки на роботу та з роботи:

“A recent article in Good magazine about competitive commuting has sparked lively conversation on cycling blogs and across the Web. Some cyclist cheered the notion, admitting to frequently speeding up to challenge others, while many, including racers and the die-hard all weather commuters, thought the whole notion was laughable” (The New York Times, December 12, 2010).

Використання велосипеду, як засобу для пересування, сприяло зародженню щоденної розваги серед велосипедистів. Ця розвага полягає у випередженні або обгоні інших велосипедистів. Після того, як у журналі *Good* було опубліковано статтю про розваги-перегони велосипедистів на дорогах, у блогах велосипедистів та на їхніх сайтах велося багато обговорень щодо цього

заняття. Дехто з велосипедистів схвалює таке заняття, вважаючи, що швидкість може стати викликом для інших. Проте, велика кількість велосипедистів, у тому числі велогонщики та запеклі велосипедисти вважають це заняття безглуздом.

Існує п'ять категорій велосипедних перегонів. Непрофесійні велосипедні перегони, які здійснюються по дорозі на роботу чи додому, можна віднести до шостої категорії *Category 6, Cat 6*:

"*Cyclist have a joke about 'racing in cat 6' which, despite the name, is not exactly a race nor does it refer to an official category of cyclist. Cat 6 refers to commuter cyclist and racing each other to work is their sport*" (GOOD, November 9, 2010). Велосипедисти-професіонали часто кепкують над велосипедистами "категорії 6" (*Category 6, Cat 6*). Насправді, ця категорія не відповідає критеріям велоперегонів, однак позначає групу людей, які їздять на велосипедах на роботу та можуть обганяти інших велосипедистів.

Іншим неологізмом, котрий відноситься до тематичного поля – велосипедні перегони та змагання є фразеологізм *bike jousting*, що позначає велосипедну діяльність, яка полягає в імітації лицарських двобоїв на спеціальних велосипедах, перетворених на "бойових коней".

Тематичне поле – особливості дорожньо-транспортного руху, є наступним полем, що входить до підсфери велосипедного туризму. Це поле включає неологізми серед яких є неологізм-словосполучення *Idaho stop*, що означає знак зупинки, коли велосипедист повинен максимально зменшити швидкість пересування:

"*Among the suggestion to the Legislature's Interim Transportation Committee was adoption of the 'Idaho stop rule' allowing cyclist to yield rather than stop at stop sign*" (Salt Lake Tribune, May 28, 2000). Встановлення цього знаку було прийнято Американським законодавчим міжсесійним транспортним комітетом.

Знак зупинки свідчить про те, що велосипедисти повинні зупинитися, для того, щоб пропустити інший транспорт.

Інновація *bike box* вводить поняття спеціально створеного для велосипедистів місця перед світлофором (як правило, перед роздоріжжям) для того, щоб велосипедисти зупинялися попереду автомобілів і продовжували рух першими. Спеціально відведене місце для зупинки велосипедистів відмежовує проїзdnі автодоріжки:

"Located at the entrance of the intersection, a 'bike box' is a demarcated area that straddles the bike lane plus one or two vehicle lanes, and is basically designed to give cyclist a head start when the light turns green" (The Globe and Mail, June 13, 2010). Неологізм *bike box* – це складне слово, до складу якого входить компонент *bike*, який конкретизує значення неологізму.

Поряд із новотворами, які позначають правила дорожнього руху, виникають інновації, які характеризують поведінку на дорогах. Неологізм *complete streets* позначає вулиці, пристосовані для пішоходів та будь-якого транспорту (автомобілів, громадського транспорту, велосипедів):

"A key tool in the process would be a 'complete streets' that says when roadways are being constructed or resurfaced, spaces for bicycle and pedestrians will be included" (Dayton Daily News, March 21, 2008). Неологізм *complete streets* виник у зв'язку з появою труднощів у регулюванні транспортною системою, встановленням нових дорожніх знаків та введенням нових правил поведінки дорожнього руху. Тому, представники влади вважають, що успішним завершенням дорожніх робіт вважається побудова "повних вулиць", тобто вулиць з викладеним асфальтом, велодоріжжками і пішохідними зонами.

Іншим неологізмом, який характеризує поведінку на дорогах є неологізм *woonerf*, що позначає вулиці виключно для пішохідного та велосипедного руху:

"All means of transport are allowed in a woonerf, but bicycles and pedestrians have priority and cars enter only as 'guests'" (Technology Review, May 1, 2001).

На сьогодні, вкрай важливим постає питання побудови вулиць з обмеженим автомобільним рухом у великих містах. Натомість, створюються умови для безперешкодного пішохідного та велосипедного руху. Хоча на деяких вуличках, спроектованих спеціально для велосипедистів та пішоходів, може дозволятися рух будь-якого транспорту, проте він надзвичайно обмежений.

Інновація *Copenhagenization* означає заходи щодо збереження безпеки міста, шляхом встановлення правил дорожнього руху згідно потреб велосипедистів та пішоходів:

"The concept of Copenhagenization has become a celebrated form of urban planning. It refers to what you see before you. A city that doesn't just make cyclist possible, but redesigns its streets to make it the norm" (CNN Transcripts, June 6, 2011).

Увесь концепт "копенгагенізації" полягає в розвитку велокультури та розбудові зручного для пересування на велосипеді міста. Поштовхом до утворення даної інновації стала трендова політика запозичена з Копенгагена. Ця політика полягає у залученні до велосипедної діяльності красивих жінок міста. У Нью-Йорку засоби масової інформації проголосили катання красивих дівчат на велосипеді захоплюючою сенсацією. Таке явище журналісти назвали "копенгагенізацією" Нью-Йорка:

"This week's New York observer story on 'beautiful bicycle girls of New York' may very well be the most e-mailed news item ever forwarded to the Streetsblog inbox ... Call it the 'Copenhagenization' of NYC" (Streetsblog, September 6, 2007).

Поведінка водіїв автомобілів та велосипедистів на дорозі, їх "співіснування" та негативне ставлення один до одного, відобразилося в утворенні нових лексичних та фразеологічних одиниць. Так, дієслово-неологізм

to door позначає ситуацію, коли водій автомобіля несподівано відкриває двері на шляху руху велосипедиста, внаслідок чого виникають загрози життю спортсмена. Водій автомобіля номінується як *doorer*:

"A new word has been coined in the Big Apple to cover an increasingly common cause of death or injury – doorers. That means someone opens the door of a stationary motor vehicle and sends a cyclist flying in to the path of a passing car or bus usually with dire consequences". (The Record, October 5, 2012).

Неологізм *to door* виник в американському варіанті англійської мови, оскільки саме у Сполучених Штатах Америки зафіксовано найбільшу кількість нещасних випадків пов'язаних з відкриттям дверей машини. Під час руху велосипедиста, двері машини можуть невчасно відкритися та штовхнути велосипедиста на проїзду частину дороги і дуже часто це спричиняє летальні наслідки. Акронім *SMIDSY* також позначає нещасний випадок спричинений необережністю водіїв автомобілів. Даний акронім означає *Sorry, mate, I didn't see you* "Вибач, друже, я тебе не побачив". Акронім *SMIDSY* відповідає складному слову синтаксичного типу, що подібне реченню.

Іншою інновацією, котра характеризує неприємне ставлення до велосипедистів є одиниця *bikelash (bike-lash)*:

"There's a feeling among many drivers that cyclist, either by their ignorance of the law or by their blatant disregard for it, are asking for trouble. ... In one sense, the so-called bikelash has little to do with transportation modes" (Outside, March 2, 2011). Інновація *bikelash* має негативну конотацію і позначає негативну реакцію на велосипедистів з боку поліції та водіїв. Як зазначають представники мас медії, конфліктні ситуації спровоковані велосипедистами є дуже поширеним явищем на дорогах. Серед водіїв складається враження, що велосипедисти проваюють конфліктні ситуації на дорогах через свою необізнаність та недбалу поведінку. Власне, різкий докір велосипедистам за недбальство на дорогах не

пов'язаний з видом їхнього транспорту, а власне з їхньою поведінкою. Зазначимо, що інновація *bikelash* створена за аналогією до одиниці *backlash*.

Неологізм *salmon* (*bike salmon*) позначає пересування на велосипеді у протилежному напрямку до загального дорожнього руху:

"I am not anarchic; I heed most traffic laws. I do not ride on the sidewalk (O.K., except for the final 25 feet between the curb cut and my front door, and then with caution). I do not salmon, i.e. ride against traffic" (The New York Times, August 4, 2012). Хоча серед порушників велосипедної діяльності є ті, хто їздить у не дозволеному напрямі руху, все ж більшість учасників руху обурюються, якщо велосипедисти їздять таким чином. Інновація *salmon* є семантичним неологізмом, що утворився на основі асоціацій з поведінкою риби лосося "*salmon*".

Збагачення словникового складу сучасної англійської мови, безперечно, відбувається завдяки формуванню новотворів у підсфері екстремального туризму. Насичений ритм життя та жага до "гострих" відчуттів спонукає сучасну людину до пошуку нових видів туризму, серед яких є екстремальний туризм. Ключовою одиницею підсфери екстремального туризму є словосполучення *extreme tourism*, що позначає подорож небезпечними місцями та участь у небезпечних заходах.

Неймовірним та найсучаснішим видом екстремальної діяльності вважається прасування одягу на прасувальній дошці у процесі виконання певної екстремальної діяльності (стрибки зі скелі, катання на каяках тощо). Така подія позначається неологізмом-словосполученням *extreme ironing* "екстремальне прасування", і складається з двох слів: *extreme* – екстремальний та *ironing* – прасування:

"But now there's a way to add excitement, a dash of danger, the adrenaline rush of risk. Take along an ironing board, a sturdy steam iron and a load of wrinkled

shirts. It's not for the faint of heart, to be sure. But extreme ironing – the marriage of activities like cliff jumping and kayaking treacherous rapids with what participants call 'the satisfaction of a well-pressed shirt' – has been catching on". (The New York Times, May 21, 2004).

“Екстремальне прасування” (*extreme ironing*) – це досить дивне джерело вражень, відчуття небезпеки та приплив адреналіну від пережитого ризику. Для здійснення екстремального прасування спортсмени повинні мати прасувальну дошку, стійку праску та велику кількість зім’ятого одягу. Безсумнівно, цей вид розваги не для боягузів. Учасники цієї діяльності, жартуючи, називають “екстремальне прасування” (*extreme ironing*) – отримання задоволення від випрасуваних речей. “Екстремальне прасування” (*extreme ironing*) набуває все більшої популярності серед відчайдухів.

За останні десятиліття розвивається така екстремальна діяльність, як стрибки з певного фіксованого об’єкта за допомогою спеціального парашута. Ця діяльність позначається неологізмом-словосполученням *BASE jumping*:

"In 1966, Brian Schubert and a buddy strapped parachutes to their backs and leaped off Yosemite's 3,000-foot-high El Capitan cliff - and unwittingly inspired the worldwide extreme sport of base jumping" (Los Angeles Times, October 23, 2006). Неологізм *BASE jumping* вперше був вжитий у джерелах мас медіа при описі того, як екстреміст Браян Шуберт та його друг одягнули парашути та стрибнули зі скелі висотою 3000 футів і тим самим надихнули інших спортсменів до здійснення стрибків із фіксованих об’єктів. Нагадаємо, що слово *BASE* є акронімом, який означає *Building, Antenna, Span and Earth*.

Любителі екстремальних видів туризму не зупиняються на практикуванні одного й того ж виду діяльності, а сприяють виникненню нових розваг та викликів. Так, виникає словосполучення *extreme pogo* (*Хрпого*), на позначення стрибків на спеціальних ходулях “поуго”, з двома підніжками і пружиною для

відштовхування. У широкому розумінні *extreme pogo* “екстремальне поуго” – це будь-який вид діяльності, який виконується на ходулях “поуго”.

Привабливість гірських вершин зумовила виникнення низки інших видів екстремальної діяльності. Одна із таких видів діяльності полягає у підніманні на скелі або інші високі об’єкти без будь-яких допоміжних засобів та підстрахування, розраховуючи лише на свої вміння. Ця подія номінується словосполученням *free solo climbing (free soloing, soloing)*. Похідною формою є іменник *free solo climber*:

“Alex Honnold is a free solo climber. That means he doesn't use any safety gear when he climbs...no ropes, no harness. ... But he just became the first person to link up Yosemite's Mt. Watkins, El Capitan, and Half Dome, going 95% free solo. It took him 18 hours 50 minutes over June 5 and 6, 2012. So, yeah, I guess he can be excused for using a few bolts here and there. ” (Matador network. com, June 12, 2012).

Всесвітньовідомий рекордсмен у екстремальному спорті *free solo climbing* є уродженець Америки, Алекс Хоннольд. Пан Хоннольд – скелелаз, відомий своїм проходженням гірських “вертикальних” стін. Він піднімався на скелі, не використовуючи жодного запобіжного спорядження, канатів та ременів безпеки. Алекс Хоннольд став першою людиною, яка піднялася на гори національного парку Йосеміті (Воткінс, Ель Капітан та Хаф-Доум), з використанням лише декількох болтів. Піднімання на ці гори становило приблизно 18 годин 50 хвилин. Ця подія відбулася з п’ятого по шосте червня 2012 року.

“Екстремізоманія” стрімко поширюється серед підлітків, особливо у Сполучених Штатах Америки. Одним з найпопулярніших видів спорту серед американської молоді є виконання різних трюків на скутері довільним стилем.

Така подія позначається неологізмом-словосполученням *freestyle scootering* (*scootering, scooter riding, riding*):

“At first glance, Guz Rymer is 15-year-old ... he’s becoming one of the top performers in free style scooter competitions. ... Though his parents said they still get a little nervous watching their son flip upside down with his head inches away from the hard surface of a half-pipe, they remain more than supportive of his pursuits in freestyle scootering” (North Fork Patch, September 19, 2012).

Як зазначають батьки п’ятнадцятилітнього Газа Румера, одного з найкращих учасників змагань у даному виді спорту, – пересування на скутері довільним стилем є небезпечним видом розваги, під час якої доводиться спостерігати як виконується сальто (коли голова знаходиться у декількох дюймах від землі), проте вони підтримують захоплення сина. Неологізм *freestyle scootering* складається з двох іменників: *freestyle* та *scootering*; при цьому, іменник *freestyle* є складною лексичною одиницею, яка складається із прикметника *free* та іменника *style*. Аналогічно до одиниці *freestyle scootering* утворилися словосполучення: *freestyle skiing, freestyle slalom skating*.

До сучасних екстремальних видів туризму відносимо здійснення польотів на планерах (літальних апаратах з вузькими крилами). Планер тримається на висоті за допомогою повітряних потоків і не потребує енергії мотора. Така діяльність номінується інновацією *gliding*. Схожою до планеризму є екстремальна подія, коли пілот керує безмоторним засобом пересування. Пілот, прикріплений пасками безпеки, здійснює управління шляхом зсуву ваги тіла у протилежному до елементу управління напрямі. Ця діяльність вводиться словосполученням *hand gliding*.

Продовжуючи характеристику видів спортивного екстремального туризму у повітряному просторі, розглянемо неологізм *parahawking*, що позначає діяльність під час якої парапланеристи летять за спеціально

тренуваними хижачками для того, щоб знайти тепловий потік, у якому значно легше здійснювати політ:

"This seems straight out of a Terry Gilliam film. The guy flying with the two really big birds is Scott Mason, who uses them to detect thermal currents to fly his paraglider through the skies of Nepal. It's called *parahawking*" (Gizmo.com, October 18, 2009). Похідною одиницею від даного неологізму є іменник *parahawker*, який вказує на особу, яка займається вищеописаною діяльністю. Інновація *parahawking* утворилася завдяки епізоду зображеного у фільмі британського режисера Террі Гіліама. У цьому епізоді головний персонаж летить з двома дуже великими птахами, які допомагають визначити теплові потоки для управління парапланером. Такий прийом застосовувався для того, щоб здійснити політ над Непалом.

Неологізм *air racing* позначає екстремальну розвагу, здійснену у повітрі. Ця розвага полягає у тому, що учасники беруть участь у перегонах на аеропланах у межах визначеної території.

Виникнення нових видів екстремальної спортивно-розважальної діяльності поширюється не лише в умовах гірського та повітряного, але й водного середовища. Слово *white-water rafting* позначає сплав по бурхливій річці на надувному плоті. Даний неологізм утворений за аналогією до неологізму-словосполучення *black-water rafting*, котрий означає плавання на камерах по підземних річках у печерах. Плавання на плотях відбувається по підземних річках, у мокром одязі, з ліхтарем. Неологізм *black-water rafting* – це найновіший розважальний винахід туристів:

"The latest innovation ... is called *black water rafting*. It takes place underground, with wet suits and headlamps, and is as different as eight-ball is from billiards..." (Los Angeles Times, May, 24, 1992). Насправді плавання на плотях

по підземних річках – це приємний досвід, який можна порівняти з катанням по трубі у лоні землі:

“... *Actually black water rafting is a gentle experience, like travelling through the womb of the earth in an inner tube*” (The Dallas Morning News, May, 23, 1993).

Розвитку екстремальної діяльності на воді немає меж. Будь-які індивідуальні бажання туристів негайно задовольняються. Про це свідчить виникнення нової розваги, подібної до катання на серфінговій дошці. Неологізм *bellyboarding* позначає пересування на дошці по хвилях, лежачи на животі:

“... *'belly boarding'* ... “*What's that?*” I asked, extremely afraid of the answer. Ed then described the following as the best way to belly board: 1) I wear a life-jacket; 2) I hold on to the tow rope (for dear life I later discovered); 3) The engine is flooded; 4) The thrust from the boat pulls me under the water where people have been known to drown; 5) Eventually, I pop to the surface like a cork; 6) Finally reaching the surface, I arch my back and instead of hanging ten on a traditional board, I surf on the front of my life jacket” (The Sports Column, March 5, 2014).

Для того, щоб пояснити що таке “белібординг” варто описати процес виконання цієї розваги: 1) одягнути рятівний жилет; 2) триматися за буксирний канат; 3) опустити на воду дошку для катання; 4) відштовхнутися від човна і зануритися на глибину; 5) випірнути; 6) виконувати всі елементи серфінгу, лежачи на животі. Даний неологізм є складним словом, яке складається з двох іменників: *belly* – живіт та *boarding* – виконання спортивних вправ на дошці.

Аналогічно до вищеописаного неологізму утворена інновація *bodyboarding*. Ця інновація складається з двох іменників: *body* “тіло” та *boarding* “пересування на дошці” і номінує екстремальну подію, учасники якої, опираючись усім тілом на спеціальну дошку, спускаються та піднімаються по вершині, поверхні та звивині хвиль. Синонімічною назвою до цієї інновації є

одиниця *boogieboarding* (*boogie* “дошка”, на якій екстреміст, лежачи обличчям вниз, здійснює дану діяльність).

Неологізмом, створеним шляхом зворотної деривації, що позначає знаряддя за допомогою якого здійснюється катання на дошці є неологізм *bodyboard*:

*“It couldn't have been more than five years ago – give or take a few pounds and wrinkles – that you seriously considered surfing as a recreation. These days, though, it's enough of a challenge to walk up a moving escalator. You can hardly picture yourself standing on a narrow board as it dips and sways atop an ocean wave. But lying down on a board – now that's something you're still willing to try. So you've decided to go out and buy yourself a **bodyboard**. Now where do you begin?”*
(The Times, May 25, 2005).

Утворення неологізму *bodyboarding* спричинено жагою до отримання гострих відчуттів та досвіду у новому виді “серфінгу”. Однак, для того, щоб “серфінг” був визнаним не лише екстремальним, але й рекреаційним видом спорту, спортсменам знадобилася неабияка витримка та терпіння. Не викликає сумнівів той факт, що плавання по неспокійних хвилях – це справжній виклик для відчайдушів. Пересічній людині важко уявити, наскільки важко спортсменам вдається втриматися на ногах, стоячи на вузькій дошці, що розкинується хвилями океану. Однак коли спортсмен лягає на дошку, то пересування стає значно легшим. Таким чином, заняття “бодібордингом” (*bodyboarding*) рекомендують для спортивно неплідготовлених туристів, які прагнуть займатися плаванням по хвилях.

Ще одним неологізмом з лексичною одиницею-компонентом *boarding*, є неологізм *longboarding* “лонгбординг”, що номінує спортивні вправи на скейтборді (знарядді у вигляді довгої дошки):

“Longboarding, a skateboarding subculture, can be an exhilarating way of exercising your balance and reflexes, but it's also perfectly suitable for getting you from point A to point B in an economically conservative and environmentally friendly manner” (How Stuff Works, 2014). “Лонгбординг” (*longboarding*) – це вид “скейтбордингу”, що полягає у розвитку рівноваги та рефлексів, а також є чудовим способом пересування. Цей вид розваги потребує мінімум затрат і є сприятливим для навколишнього середовища.

Наступним неологізмом з компонентом *boarding* є інновація *mountainboarding*, що позначає спорт, у якому застосовують спеціальну дошку під назвою “маунтінборд”:

“Take an oversized skateboard, replace the wheels with chunky pneumatic tyres, lash your feet to the deck and point it down the steepest hill you can find. For a sport so redolent of jaded Californian thrill-seekers with too much time (and skin) on their hands, it's a surprise to discover that mountain boarding is a largely British invention” (The Guardian 2007, September, 29). “Маунтінбординг” (*mountainboarding*) – це такий вид розваги, який здійснюється на дошці з колесами із пневматичної шини. “Маунтінбординг” (*mountainboarding*) – це новий вид розваги, що виник у Великій Британії. Поява цього спорядження у Великобританії стала здивуванням серед туристів, оскільки передумови до виникнення цієї розваги започаткувалися каліфорнійськими шукачами нових захоплюючих екстремальних розваг.

Типовим явищем в утворенні нових видів спортивних екстремальних розваг є поєднання елементів різних нестандартних рухів та спортивних вправ, внаслідок чого, формується новий вид спорту. Саме за таким принципом утворився вид діяльності, який номінується неологізмом *flowriding* “флоурайдинг”:

"Born from the roots of surfing, skateboarding, snowboarding and bodyboarding, FlowRider pushes a thin sheet of rushing water over a stationary form so riders can drop in on their own unbroken wave, slide down, carve a turn, cut back and ride up the padded surface. **Flowboarding** is an established sport with a worldwide following, a progressive set of skills". (Dreamworld, March 19, 2011).

Інновація *flowriding* позначає вид спорту, що є поєднанням елементів "бодібордінгу", "серфінгу", "скейтбордінгу" та "сноубордінгу". Учасники "флоурайдингу" катаються по штучній хвилі і копіюють її приплив та відплив своїми рухами. "Флоурайдинг" (*flowriding*) – це вид спорту, яким займаються люди по всьому світу з метою отримання задоволення й, водночас, розвитку своїх навичок. Ця інновація утворена способом словоскладання і скомпонована зі слів: *flow* "течія" та *riding* "займатися".

Неологізм-словосполучення *cliff diving*, складається з двох іменників: *cliff* "стрімка скеля" та *diving* "пірнання". Семантика елементів словосполучення допомагає зрозуміти значення цієї інновації як виду спорту, що полягає у здійсненні стрибків у воду зі скелі:

"What most amateurs fail to realize is that **cliff diving** is a precision sport that requires impeccable timing and an intimate knowledge of the particular cliff on which you're standing" (The Active Times, July 3, 2013). Більшість аматорів не усвідомлюють, що стрибки зі скель – це спорт, що вимагає точності рухів, двеконалий розрахунок часу, детальний огляд скелі, з якої здійснюватиметься стрибок. Відомою, серед екстремістів, назвою цього виду спорту є одиниця *tombstone* "надгробний пам'ятник". Негативна конотація цієї одиниці виникла на основі асоціацій із формою виконання діяльності. Вертикальне положення епіртементів під час здійснення стрибків у воду нагадує падіння надгробних пам'ятників. Досить швидко набуває популярності екстремальна діяльність, що здійснюється в зоні узбережжя. Така діяльність номінується словом *coasteering*

і означає плавання, або пересування по скелястій береговій лінії пішки без будь-якого спорядження (чоботів, серфінгової дошки, тощо):

“Coasteering involves exploring the shoreline by climbing, swimming – and jumping in” (The Guardian, August 7, 2010).

В останнє десятиліття виникає новий вид розваги – переміщення в середині надувної кулі. Таке переміщення може здійснюватися по горизонтальній, або вертикальній площині. Ця екстремальна діяльність позначається неологізмом *zorbing* “зорбінг”:

“Ball nuts have a new outlet for indulging spherical fantasies – zorbing... The sport involves the insertion of a human into the inner sphere of a giant double-skinned orb with air holes. A roll down a hillside sets off involuntary Olympic-style tumbling within ... No skills required, other than ability to hold down foot” (Los Angeles Times, October 28, 2003). Зорбінг включає мимовільне виконання акробатичних рухів, схожих на ті, які виконуються учасниками Олімпійських змагань. Однак особливих вмінь для виконання цієї діяльності не потрібно. Єдине завдання під час зорбінгу – це вправно триматися на ногах.

Пристаювання туристів до подорожей на ковзанах у гірській місцевості спонукало виникнення нової форми ковзанів із вмонтованими колесами. Спорт, який виконується на таких ковзанах номінується інновацією *off-road skating*:

“In line skaters aren't stuck to smooth pavement anymore. This summer they can take on dirt trails – or potholed streets – with all terrain skates by Rollerblade and Roces. To give off-road skating a boost, Rollerblade has teamed up with ski resorts to lure skaters to the slopes, where they can try out the clunky, big wheeled blades” (Newsweek, May 18, 1998). На сьогодні, любителі пересування на однорядних роликових ковзанах мають можливість здійснювати спортивні вправи не лише по гладкому асфальті. Спортсмени або туристи можуть розширювати свої можливості у гірських районах, де можна пересуватися на

брудних та непристосованих для їзди стежках та схилах. Для того, щоб полегшити заняття ковзанярством, ковзани оснащуються великими колесами. Неологізм *dirtsurfing (inline board)* позначає вид спорту, що виконується на двоколісній дошці на суші (іноді з кайтом) імітуючи рухи притаманні для “серфінгу” та “сноубордингу”. Спорядження, на якому виконується дана діяльність, було розроблене в Австралії. Двоколісна дошка змонтована з шасі, яке рухається незалежно від самої дошки:

“The ground-breaking inline board is a new product targeted at snowboarders and surfers determine to ride when their board of choice isn't an option. Desighned in Australia, the low-tech, high-speed device consists of a traditional skateboard, tricked out with a chassis or truck system that moves independently from the deck. The board's two-wheeled, inline design leans with the rider, mimicking the fluid-turning motion of surfing and snowboarding” (The Adrenalist, October 14, 2013). Неологізм *dirtsurfing* є мотивованим та утворений за аналогією до одиниці *windsurfing*.

Сучасні види екстремальної події розвиваються надзвичайно стрімко, набувають нових форм, та, іноді, поєднуються із іншими видами туризму. На цій основі виник неологізм *sightjogging (sight-jogging, sight jogging)*, що об'єднує два види туризму, та означає здійснення огляду визначних місць під час бігу:

“Sofia doubles as a personal trainer and guide in a new fad in the gigantic tourism trade that floods Italy with millions of visitors every year: ‘sight-jogging’. Tourists check out the sighs as they run past. On this sunny morning, Sofia led a German woman in an hourlong dash over about 5 ½ miles and 2,000 years of history” (Los Angeles Times, June 5, 2006). Похідною формою від цього неологізму є іменник *sightjogger (sight jogger)* на позначення особи, яка є учасником цього виду спорту.

Вперше даний неологізм згадується у газеті Los Angeles Times, у розповіді про пані Софію, яка одночасно працює особистим тренером та гідом. Софія працює у гігантському туристичному бізнесі, який базується на задоволенні потреб мільйонів туристів. Серед таких потреб є інтерес до здійснення огляду визначних місць під час бігу. У своїх спогадах Софія описує одну туристку з Німеччини, якій вдалося за годину пробігти п'ять з половиною миль та оглянути історичні пам'ятки за двохтисячолітню історію:

Цікавим видом сучасного екстремального туризму є змагання, які поєднують біг з випиванням пива. Така діяльність позначається в англійській мові неологізмом *beer miling*, а особа, яка займається цим видом туризму позначається як *beer miler*:

"The event usually happens at a dark secluded track, away from campus security or city police – sometimes it might even take place on a farmer's field in the country – but no matter the venue, the challenge remains the same. The contest calls for runners to chug four beers (three for the women's event) at regular 400m intervals during a mile race, in an attempt to crown the fastest beer miler" (Canadian Running, October 29, 2009).

Як зазначають засоби мас медіа, ця подія відбувається у темних занедбаних районах міста, подалі від поліції чи охорони. Іноді ця розвага відбувається на фермах за містом. Однак незважаючи на місце проведення, правила залишаються незмінними. Змагання полягають у випиванні чотирьох келихів пива (трьох у жіночих змаганнях) через кожні чотириста метрів та випередженні на біговій доріжці інших учасників змагання:

В англійській мові існує ряд неологізмів з компонентом *running*. Наприклад, неологізм *fell running* описує біг по пересічній місцевості:

"What is fell running? That's not such a simple question. Fell running basically covers off-road running, but it's a progression from trail races. There is a

huge range of races in the calendars: some will essentially be hill walks with phases of downhill running; others bog fests; and others mainly fast trail running. It's all fun" (UKClimbing.com, April, 2012). Ключовим етапом цієї діяльності є піднімання на вершини гір. Цей неологізм складається із слів: *fell* "гора, болотиста місцевість" та *running* "біг".

Новотвором із ключовим елементом *running* є неологізм *retro running* (*retro-running, retrorunning*). Дана мовна одиниця номінує біг спиною вперед:

"Backward walking and running dates back to the 1970s when forward-looking runners practiced it while injured. Doctors later recommended it as part of physical therapy, and it's often used by baseball pitchers or track runners in preliminary warm-ups. Also called retro-running, it's been popular for years in Europe where races vary from sprints to the 42-kilometres marathon" (Associated Press, May 25, 2006).

Біг та ходьбу спиною вперед почали практикувати у 1970 році як реабілітаційну вправу для лікування травм. Часто цей вид бігу є елементом розминки для бігунів та бейсбольних гравців. Біг спиною вперед – це популярна розвага у Європі, яка включає біг на різні дистанції (від бігу на коротку дистанцію до марафонської дистанції у 42 кілометри).

Продовжуючи розвідку новотворів підсфери екстремального туризму, розглянемо інновації, значення яких є менш дотичним до екстремальної діяльності. Наприклад, неологізм *exercise widow* позначає жінку, яка проводить обмаль часу зі своїм чоловіком через його захоплення спортом. Цей неологізм сформувався через поєднання двох мовних одиниць: *exercise* + *widow*:

"The exercise widow often wakes to an empty bed – a sure sign of a morning workout – and may find dinner plans spoiled by a sudden avoidance of anything heavy before a night run" (The Wall Street Journal, February 1, 2011). Зазначимо, що за аналогію до неологізму *exercise widow* було створено й інновацію *exercise*

widower, яка позначає чоловіка, чия дружина переймається фізкультурною діяльністю:

“My fella just puts up with being an exercise widower now, although it's taken sometimes for him to accept that this I'm not going to change! (MizFit Online, November 20, 2008).

Незважаючи на популярність спортивних видів туризму та прагненням до незабутніх відчуттів, пов'язаних з отриманням нової кількості адреналіну, подорожі з пакетом усіх необхідних умов, також, відіграють важливу роль у сучасному туристичному бізнесі. Особливо, цей вид відпочинку характерний для людей старшого віку, котрі бажують відпочити в належних умовах, отримати нові враження та фізичне й естетичне задоволення. Такий вид відпочинку – це поєднання відпочинку на морі та буденного стилю життя: поїдання рибних паличок з картоплею фрі, випивання келихів пива та прочитання ранкової газети. Цей вид відпочинку позначається неологізмом – словосполученням *home-plus experience*:

“Some people who travel go away for a “home plus experience”. They want everything they can get at home – fish and chips, pints of beer, tabloid papers – plus beaches, fine weather, and beautiful weather”.

Аналіз лексичного фонду сфери спорту та туризму дозволив виявити національно-культурну конотацію лексичних одиниць. У сфері спорту та туризму спостерігається, що велика частина нової лексики є міжнародною, тобто відомою за межами однієї країни. Таку лексику представляють наступні неологізми: *bouldering, parkour, planking, rogaining, slacklining* тощо. Оскільки дані поняття виникли в іншомовній соціокультурній спільноті, не було такої лексичної одиниці, яка б номінувала дане поняття, тому, така лексична одиниця увійшла в лексику інших мов шляхом запозичення або шляхом описового перекладу.

Хоча національно-маркована лексика формує незначний лексичний фонд варіанта, однак саме ця лексика розкриває національно-культурний колорит соціальної групи. Таким чином, у кожному варіанті можна виділити певні сфери концентрації національно-маркованого елемента. Однією із таких сфер концентрації є сфера спорту та туризму, через призму якої проявляється міцний спортивний дух, прагнення до екстремізму та нових почуттів.

Спорт та туризм стрімко розвивається у всьому світі, однак найактивнішими послідовниками даного руху вважаються жителі Великобританії та США. Тому не дивно, що лексичний склад цієї сфери, окрім загальноанглійських лексем формують лексичні одиниці британського та американського варіантів англійської мови.

Завдяки аналізу стилістичних, емоційно-аксиологічних особливостей лексем спорту та туризму нам вдалося виявити явище лексико-семантичної дивергенції у британському та американському варіантах. Це явище пов'язане з розвитком семантичної структури англійських лексичних одиниць. Найхарактернішою формою семантичних змін у формуванні дивергентів британського та американського варіантів є звуження значення.

На відміну від лексичних одиниць британського варіанту, які описують загальні поняття у сфері спорту та туризму, лексичні дивергенти американського варіанта можуть мати інші значення та носять расистські, дискримінаційні за статевою ознакою вислови. Так, лексема *brodog* у британському варіанті англійської мови позначає молодого любителя спортивних ігор. Натомість в американському варіанті ця одиниця позначає молодого юнака, спортивної статури, який називає себе "братаном" та активно займається спортом або грає у спортивні ігри. Ця лексема також позначає молодого юнака, який проводить велику кількість часу з друзями жіночої статі.

Інновація *cliff diving* у британському варіанті позначає стрибки у воду з висоти скелі, проте в американському варіанті позначає виконання танцю під час пішохідного туризму. Інновація *fit-shaming* позначає он-лайн репост фотографій людей, які займаються спортом (британський варіант), а у рамках американського варіанту позначає ситуацію, коли люди з низькою самооцінкою критикують тих, хто активно займається спортом та веде здоровий спосіб життя. Це робиться для того, щоб якось виправдати свою пасивність та лінощі.

Слово *glamping* у британському варіанті означає полегшену форму пішохідного туризму, у той час як в американському варіанті англійської мови вводить поняття “гламурного кемпінгу” для багатих неприємних жінок, які платять іншим людям, щоб ті виконували всю роботу за них. Лексема *gutter bunny* – це людина, яка їздить на роботу на велосипеді (британський варіант), але в американському варіанті ця лексема позначає образливий термін, що вживається для номінації розпатланої нечепури, безладної жінки. Цей термін також номінує людину, яка вважає себе знавцем всього, хоча насправді такою не є. Неологізм *meanderthal* “особа, яка займається пішохідним туризмом” (британський варіант) у рамках американського варіанту характеризує водія автомобіля, поведінку якого важко передбачити, оскільки він пересувається дуже повільно та не включає показників повороту.

Лексична одиниця *jet-skiing* “катання на водному мотоциклі” в американському варіанті – це ситуація, коли особу, яка втратила свідомість через надмірне споживання алкоголю, доставляють додому. Інновація *parkour* “паркур” (біг, долаття висоти та стрибки через міські перешкоди) означає копіювання рухів персонажа відеогри Маріо в американському варіанті. Інновація *salmoning* “пересування на велосипеді у протилежному напрямку до загального дорожнього руху” у рамках американського варіанту є омонімом, що номінує процес, коли людина втікає від проблем, що з’являються у її житті.

Дана номінація утворилася на основі асоціації із поведінкою риби – лосося (*salmon*). Неологізм *yogi* у британському варіанті позначає автопортрет зроблений під час занять йогою. Натомість, в американському варіанті він має декілька значень: а) це – особа, яка займається йогою; б) духовний наставник людини; в) гравець, схиблений на грі у гольф.

Аналіз вищезазначених одиниць показав, що певна кількість дивергентів американського варіанта утворилася на основі перенесення номінації. Як правило, перенесення номінації утворюється завдяки метафоричному переосмисленню реальності. Метафоризація може бути суб'єктивного та об'єктивного характеру. Зокрема, дослідники виділяють дві групи дивергентів американського варіанта: американізми, які утворилися на основі об'єктивних ознак номінації та американізми, які утворилися на основі суб'єктивних ознак номінації. Перша група дивергентів є типовою впродовж усієї історії формування американізмів. Натомість друга група, американізми із суб'єктивними ознаками, характерна для більш пізнього періоду утворення американізмів.

Дослідження неологізмів сфери спорту та туризму засвідчило, що дивергенти американського варіанта носять суб'єктивні ознаки. Зв'язок між одиницями британського та дивергентами американського варіанта базуються на типових асоціативних зв'язках і формуються за моделлю суб'єктивного сприйняття ознаки (*fit-shaming, glamping, gutter bunny, yogi*) та подібності у структурі виконання дії (*salmoning*).

Аналіз англомовної інноваційної лексики та фразеології підсфер пішоходного, лижного, велосипедного та екстремального туризму, а також подія їх на тематичні групи дозволяє чітко простежити вектори зацікавленості сучасних туристів. Популяризація спорту та туризму вимагає збагачення словникового складу англійської мови для задоволення потреб мовлення серед його учасників.

Англо-український словник лексико-фразеологічних інновацій сфери
спорту та туризму

Аа

- abseiler, n** особа, яка займається “абсейлінгом” – спуском на канаті зі скель та споруд.
- abseiling, n** “абсейлінг”, вид спорту, який полягає у спуску на канаті зі скель та споруд.
- acrobranching** ходіння по кронам дерев.
(acrobatics + branching), *n*
- acroyoga (acro-yoga)** “акройога”, поєднання
(acrobatics + yoga), *n* акробатики та йоги.
- adventure racer** спортсмен, який бере участь у ризикованих автомобільних та велосипедних перегонах.
- adventure racing** автомобільні та велосипедні перегони.
- age fraud** неправдиве повідомлення стосовно справжнього віку
(age-fraud), *n* спортсмена.
- age fraudster, n** спортсмен, який приховує свій справжній вік.
- aid climber** альпініст, який використовує штучні точки опори під час сходження на вершини.
- aid climbing** альпінізм з використанням штучних точок опори під час сходження на вершину.
- air racer** учасник перегонів на аеропланах у межах визначеної території.
- air racing** перегони на аеропланах у межах визначеної території.
- Air Yoga** заняття йогою в гамаку-гойдалці.

Amerasportsian	американець-любитель спорту. (American + sports + ian), <i>n</i>
Aqua Zumba	танцювальна фітнес-програма “Зумба”, яка виконується у воді.
aquaerobics	аквааеробіка. (aqua + aerobics), <i>n</i>
athlete tax, n	податок за участь у змаганнях.
athslay	вбивство спортсмена (на замовлення з боку конкурентів). (athlete + slay), <i>n</i>
ATV driving	їзда на автомобілі підвищеної прохідності. (All-Terrain Vehicle driving)

B b

backpack, n	здійснювати пішохідну мандрівку самостійно, за невеликі кошти, відмовляючись від послуг туроператорів.
backpacker, n	“бекпекер”, пішохідний мандрівник, котрий здійснює подорож самостійно за невеликі кошти, відмовляючись від послуг туроператорів.
backpacking, n	“бекпекінг”, пішохідна мандрівка, яка здійснюється самостійно за невеликі кошти, відмовляючись від послуг туроператорів.
bagger, n	спортсмен або турист, який проходить гірські хребти.
bagging, n	проходження гірських хребтів.
ball bike	спеціальний велосипед-приманка.
(ball bicycle), n	

Banzai skydiver	парашутист, який виконує стрибки з парашутом у стилі “банзай”.
Banzai skydiving	стрибки з парашутом у стилі “банзай” (екстремальний вид спорту, який полягає у тому, що парашутист вистрибує із вертольота попередньо викинувши свій парашут, при чому він повинен спіймати свій парашут, надіти його та відкрити до приземлення).
barefoot luxury	елегантно простий (про інтер’єр рекреаційних приміщень).
BASE jumping (Building Antenna Span Earth jumping)	“бейзджампінг”, стрибки з певного фіксованого об’єкта за допомогою спеціального парашута.
BASE jumper	особа, яка здійснює стрибки з певного фіксованого об’єкта за допомогою спеціального парашута.
beer miler	учасник змагань, що поєднує біг з випиванням пива.
beer miling	змагання, які поєднують біг з випиванням пива.
begpacker (beg + backpacker), <i>n</i>	пішохідний мандрівник, який здійснює подорож за кошти, які він/вона зібрали як милостиню.
bellyboarder, n	спортсмен або турист, який пересувається по хвилях на дошці, лежачи на животі.
bellyboarding, n	“белібординг”, пересування по хвилях на дошці, лежачи на животі.
bicycle camping	проживання в таборі під час велоподорожі.
bike box, n	виділене дорожньою розміткою місце для велосипедистів, що надає їм перевагу в русі над іншими транспортними засобами.

bike salmon	переміщення на велосипеді у протилежному напрямку до загального дорожнього руху.
bike-jousting, n	лицарські двобої на спеціальних велосипедах перетворених на "бойових коней".
bikelash (bike-lash), n	негативна реакція на велосипедистів з боку поліції та водіїв.
bikepacker, n	той, хто здійснює велоподорож з вантажем.
bikepacking (bike + backpacking), <i>n</i>	велоподорож з вантажем.
bike-whack, v	здійснювати веломандрівку поза цивілізаційними транспортними шляхами.
bike-whacker, n	той, хто здійснює веломандрівку поза цивілізаційними транспортними шляхами.
bike-whacking, n	здійснення веломандрівки поза цивілізаційними транспортними шляхами.
bio-banding, n	групування дітей відповідно до їх фізичної зрілості, а не віку.
birthplace effect	тенденція до виховання набагато більшої кількості професійних спортсменів у містечках аніж у великих містах.
black-hole resort (black hole resort)	спортивна база, де блокуються усі вхідні та вихідні сигнали Інтернету.
black-water rafting (black water rafting)	плавання по підземних річках, потоках, печерах, катакомбах.
BMX, n	велосипед для мотокросу

- (Bicycle Motor Cross)** (веломотокрос); виконання спортивних вправ на велосипеді типу “BMX”. Учасники велосипедного мотокросу повинні проходити короткі дистанції та здійснювати фігурне водіння.
- boardsport, n** вид спорту виконаний на дошці (особливо на пагористій місцевості, на воді тощо).
- bobsleigh, n** “бобслей”, швидкісний спуск з гір по оснащених льодових трасах на спеціальних санях з кермом.
- bodyboarder, n** спортсмен або турист, що пересувається по завивині хвиль на спеціальній дошці, опираючись на неї усім тілом.
- bodyboarding, n** “бодібординг”, вид спорту, що виконується по завивині хвиль на спеціальній дошці, опираючись на неї усім тілом.
- Bokwa, n** танцювальна фітнес-програма “Боква”, яка базується на елементах африканського танцю і полягає у виписуванні літер та цифр ногами.
- boogieboarding, n** “бугібординг”, вид спорту, що виконується по завивині хвиль на спеціальній дошці, опираючись на неї усім тілом.
- boomeritis, n** хвороби і травми спортсменів-аматорів середнього і старшого віку.
- Bosman ruling** дозвіл гравцям переходити в інші клуби з моменту втрати чинності контракту.
- bottom rope climber** альпініст, який застосовує нижню підстрахівку під час сходження на вершини.
- bottom rope climbing** альпінізм з нижньою підстрахівкою.

boulderer, n	особа, яка займається “боулдерингом” – сходженням по валунах: коротких, але дуже складних трас без використання засобів для підстрахування.
bouldering, n	“боулдеринг”, сходження по валунах, що полягає в проходженні серії коротких, але дуже складних трас без використання засобів для підстрахування.
bridge climber	спортсмен або турист, який пересувається по небезпечних мостових спорудах.
bridge climbing	небезпечне пересування по мостових спорудах.
brodog	молодий любитель спортивних ігор.
(brother + dog), <i>n</i>	
bungee jumper	особа, яка здійснює стрибки із високих споруд з прикріпленим до тіла еластичним канатом.
bungee jumping	“банджі джампінг”, стрибки із високих споруд з прикріпленим до тіла еластичним канатом.
bush craft	вміння виживати серед дикої природи.
bushwhack, v	здійснювати пішохідну мандрівку поза цивілізаційними транспортними шляхами.
bushwhacker, n	пішохідний мандрівник, який подорожує поза цивілізаційними транспортними шляхами.
bush-whacking	здійснення пішохідної мандрівки поза цивілізаційними транспортними шляхами.
(bushwhacking), <i>n</i>	

С с

canicross (cani-cross, cani cross, caniX)	“канікрос”, вид спорту, що полягає у здійсненні пробіжки по пересічній місцевості зі собаками у повідку.
(canine + cross country), <i>n</i>	

canoe camping	проживання в таборі під час подорожі на каное.
canoeing, n	здійснення подорожі на каное.
canyoner, n	особа, яка займається альпінізмом і плаванням на човнах (плотах) долаючи пороги, водоспади.
canyoning	“каньйонінг”, поєднання
(canyoneering), n	альпінізму із плаванням на човнах (плотах) долаючи пороги, водоспади.
capoeira, n	використання елементів танцю і акробатики у бразильському бойовому мистецтві.
casterboarder, n	особа, яка займається спортом, що виконується на двохколійній дошці та рухається при нахилі корпусу.
casterboarding, n	“кастербордінг”, вид спорту на двохколійній дошці, що рухається при нахилі корпусу.
Cat 6	велосипедні перегони шостої категорії, які
(cat 6, Category 6)	здійснюються по дорозі на роботу (додому).
caver, n	спелеотурист.
caving, n	спелеотуризм (подорож по природних підземних порожнинах та подолання у них різних перешкод з використанням спеціального спорядження).
cereal box, n	неякісний шолом для хокею.
chairobics	елементи аеробіки, які виконуються людиною
(chair + aerobics), n	сидячи.
city bike, n	дорожній велосипед.
city biker, n	особа, яка пересувається на дорожньому велосипеді.
clay pigeon shooting	стендова стрільба
(clay target shooting)	(стрільба по тарілочках).

client golf, n	непрофесійна гра в гольф з метою не завдати поразки клієнту, особливо бізнес-партнеру.
cliff diver	спортсмен або турист, що стрибає у воду зі скелі.
cliff diving	“кліфф-дайвінг”, стрибки у воду зі скелі.
coasteerer, n	особа, яка долає певну відстань берегової лінії шляхом плавання або пішки.
coasteering, n	“коустеринг”, подолання певної відстані берегової лінії шляхом плавання або пішки.
competitive commuting	змагання між велосипедистами
(commuter racing)	під час поїздок на роботу та з роботи.
competitive commuter	велосипедист, який переганяє інших велосипедистів на дорозі.
Copenhagenization, n	“копенгагенізація”, заходи щодо збереження безпеки міста, шляхом встановлення правил дорожнього руху згідно потреб велосипедистів та пішоходів.
corridor of uncertainty	частина футбольного поля (між воротами та захисниками), яка невідомо ким контролюється: воротарем чи захисниками.
couchhogger (couchist), n	особа, яка веде пасивний стиль життя.
couchology, n	вивчення фізичного і морального стану людей, що ведуть пасивний стиль життя; пристосування моделей диванів, кушеток до смаків людей, що ведуть пасивний стиль життя.
credit card touring	велоподорож з легкою вагою.
cracking, n	“крікінг”, подолання стрімких бурхливих річок.
easy to victory	легко перемагати.

- crush space, n** місце найбільшого скупчення людей з різними інтересами на стадіонах, у концертних залах тощо (що може стати причиною конфліктів).
- Cruyff turn** “поворот Кройфа”, оманливий маневр для того, щоб дезорієнтувати суперника у футболі.

D d

- dancesport, n** спортивні бальні танці.
- day touring** одноденний велопохід без ночівлі.
- daycation (day-cation)** короткотривала поїздка
(day + vacation), n без ночівлі.
- daycationer, n** мандрівник, що здійснює короткотривалу поїздку без ночівлі.
- deep sea fishing** глибоководна риболовля.
- deep-water soloing** сходження на скелі над глибокою водою без
(DWS) підстрахівки.
- deLycrafy, n** розвіювати переконання про те, що велосипедний спорт та туризм обов'язково вимагає носіння лайкровою костюму.
- dirtsurfer, n** спортсмен або турист, який пересувається на двохколійній дошці на суші (іноді з кайтом) імітуючи рухи серфінгу та сноубордингу.
- dirtsurfing, n** “дертсерфінг”, пересування на двохколійній дошці на суші (іноді з кайтом) імітуючи рухи серфінгу та сноубордингу.
- dizzy heights** приголомшливий успіх.
- dog hiking** пішохідний похід у супроводі собаки.

dog sledding	пересування на санях, запряжених собаками.
doom tourism	мандрівки до місць, що становлять високий рівень природної небезпеки (льодова шапка Кіліманджаро, коралові рифи у Великому бар'єрному рифі тощо).
doom tourist	турист, який подорожує місцями, що становлять високий рівень природної небезпеки (льодова шапка Кіліманджаро, коралові рифи у Великому бар'єрному рифі тощо).
door, v	несподівано відкривати двері автомобіля на шляху руху велосипедиста, внаслідок чого виникають загрози його життю.
doorer, n	водій автомобіля, який несподівано відкриває двері на шляху руху велосипедиста, внаслідок чого виникають загрози життю спортсмена.
dragon boating	пересування на човнах, прикрашених зображенням дракона.
drifter, n	водій автомобіля, який навмисно "закладає круті віражі".
drifting, n	"дріфтинг", автомобільне хобі, яке полягає у тому, що водій автомобіля навмисно закладає "круті віражі".
dry camping	проживання в таборі у засушливих районах.
BWS, n	сходження на скелі над глибокою водою без
(Beep-Water Soloing)	підстрахівки.

Е е

Etzshie desert	територія, де кількість спортивних споруд є обмеженою або фінансово недоступною.
Etzshie widow	жінка, яка проводить обмаль часу зі своїм чоловіком через його надмірну зайнятість спортом.

exercise widower	чоловік, який проводить обмаль часу зі своєю дружиною через її надмірну зайнятість спортом.
exergaming (exercise + gaming), <i>n</i>	відеогра з виконанням фізичних вправ.
expedition racer	спортсмен, який бере участь у ризикованих автомобільних та велосипедних перегонах.
expedition racing	автомобільні та велосипедні перегони.
expedition touring	велоекспедиція, довгі подорожі, здебільшого, по малорозвинутих країнах та віддалених територіях. Подорожі цієї категорії дозволяють туристу подорожувати з повним вантажем.
extreme biker	особа, яка займається екстремальним велосипедним спортом.
extreme biking	заняття екстремальним велосипедним спортом.
extreme ironer (extreme ironist)	виконавець екстремальної дії під час прасування одягу
extreme ironing	“екстремальне прасування”, виконання певної екстремальної дії (стрибки зі скелі, катання на каяках тощо) водночас прасуючи одяг.
extreme pogo (Хрого)	стрибки на спеціальних ходулях поуго з двома підніжками і пружиною для відштовхування.
extreme skier	спортсмен, який займається екстремальним лижним спортом.
extreme skiing	заняття екстремальним лижним спортом.
extreme tourism	подорож небезпечними місцями та участь у небезпечних заходах.

extreme tourist	особа, яка здійснює подорож небезпечними місцями та бере участь у небезпечних заходах.
entropy tourism	“ентропійний туризм”, вид туризму, що полягає у здійсненні огляду покинутих та занедбаних місць.
entropy tourist	турист, який здійснює огляд покинутих та занедбаних місць.

F f

fakation, (fake-ation, fakation, facation) (fake + vacation), <i>n</i>	спортивний відпочинок, який можна вважати роботою.
fakationer, n	особа, яка присвячує свій спортивний відпочинок професійній діяльності.
fastpack, n	пробіжка з вантажем гірською місцевістю.
fastpacker, n	той, хто швидко пересувається гірською місцевістю з вантажем.
fastpacking (fast-packing, fast packing) (fast + backpacking), <i>n</i>	“фастпекінг”, пробіжка з вантажем гірською місцевістю.
fell runner	особа, яка займається бігом та перегонами по пересічній місцевості.
fell running	біг та перегони по пересічній місцевості.
fitness snacking	метод фітнесу, який полягає у виконанні учасниками коротких та інтенсивних вправ.
fit shaming, n	он-лайн репост фотографій людей, які займаються спортом.

flashpacker	пішохідний мандрівник-любитель комфортних умов.
(flash-packer), n	
flashpacking	“флешпекінг”, мандрівки з повним комфортом.
(flash + backpacking), n	
flowrider, n	особа, яка виконує вправи на штучній хвилі (копіювання її припливу та відпливу своїми рухами).
flowriding, n	“флоурайдинг”, виконання вправ на штучній хвилі (копіювання її припливу та відпливу своїми рухами).
flyboarder, n	особа, яка займається “флайбордингом” – спортивною розвагою на воді, що полягає у виконанні різних рухів на дошці.
flyboarding, n	“флайбординг”, вид розваги на воді, що полягає у виконанні різних рухів на дошці.
free solo climber	особа, яка займається альпінізмом без будь-яких допоміжних засобів та підстрахування.
free solo climbing	займатися альпінізмом без будь-яких допоміжних
(free soloing, soloing)	засобів та підстрахування.
freeride skier	спортсмен-любитель, який займається лижним спортом вільним стилем.
freeride skis	спеціальні лижі для заняття спортом вільним стилем.
freestyle scootering	виконання різних трюків вільним стилем на скутері.
(scootering,	
scooter riding)	
freestyle skier	особа, яка займається лижним спортом вільним стилем.
freestyle skiing	заняття лижним спортом вільним стилем.
freestyle slalom skater	спортсмен, який займається слаломом вільним стилем на скейтборді.

freestyle slalom skating слалом вільним стилем на скейтборді.

fridge kid, n молода особа, яка тренується на спеціальній закритій сніговій арені для участі в Олімпійських іграх.

fully loaded touring вид велоподорожі, під час якої велосипедист перевозить велику кількість необхідних для нього речей.

G g

game potato, n пасивний вболівальник, який спостерігає за грою тільки по телевізору.

genervacation відпустка дорослої людини з батьками за їхні кошти.

(generation + vacation), *n*

geocaching, n “геокешинг”, туристична гра із застосуванням супутникових навігаційних систем, метою якої є знайти схованку, створену іншими учасниками.

ghost bicycle “велосипед-привид”, пофарбований велосипед на

(ghost bike, ghost cycle) місці загибелі велосипедиста у дорожньо-транспортній пригоді.

glacier climber альпініст, який сходить на вершини замерзлих льодових скель.

glacier climbing сходження на замерзлі льодові скелі.

glamper, n людина, яка займається полегшеною формою пішохідного туризму.

glamping “глемпінг”, полегшена форма пішохідного туризму.

(glamour + camping), *n*

glider, n той, хто займається планеризмом.

gliding, n	планеризм; вид спорту, що полягає у пересуванні на планері, який тримається на висоті за допомогою повітряних потоків та не потребує енергії мотора.
gorge-walk, v	ходити вздовж річок (із подоланням порогів, водоспадів та інших небезпечних місць).
gorge-walker, n	той, хто долає пороги, водоспади й інші небезпечні місця.
gorge-walking, n	подолання порогів, водоспадів й інших небезпечних місць.
grand travel	туристична мандрівка онука зі своїм дідусем.
gray on tray	сноубордист старшого віку (<i>іронічна назва</i>).
(grey on tray)	
gray nomand	пенсіонер, котрий подорожує задля розваги.
(grey nomand)	
gutter bunny, n	людина, яка їздить на роботу на велосипеді (<i>іронічна назва</i>).

H h

hairdryer treatment	ситуація, коли футбольний тренер докоряє гравцям за непрофесійну гру.
ham-and-egging, n	хороший загальний результат команди, внаслідок чудової гри кожного учасника у різний період гри.
hand glider	пілот, який керує безмоторним засобом пересування у повітрі.
hand gliding	вид повітряного спорту, що полягає у керуванні безмоторним засобом пересування у повітрі.

heliskier, n	особа, яка пересувається на лижах по схилах гір, до яких добираються на вертольоті.
heliskiing (helicopter + skiing), <i>n</i>	“хеліскіінг”, пересування на лижах по схилах гір, до яких добираються на вертольоті.
high intensity training	вид тренування шляхом інтенсивного виконання з боку учасників енергійних вправ.
highlining, n	“хайлайнінг”, ходіння по канату, натягнутому високо над землею.
hill bagger	спортсмен або турист, який проходить через гірські хребти.
hill bagging	проходження гірських хребтів Шотландії.
hill runner	особа, яка займається бігом та перегонами по пересічній місцевості.
hill running	біг та перегони по пересічній місцевості.
hill walker	турист, який здійснює пішохідні походи по пересічній місцевості.
hill walking	пішохідні походи по пересічній місцевості.
hockey-stick curve (hockey stick curve)	“поворотний момент”, ситуація, коли справи компанії йдуть вгору (графічне зображення цієї події у вигляді дуги нагадує хокейну ключку).
home-plus experience	подорожі, під час яких туристи, одержуючи нові враження, фізичне та естетичне задоволення, не позбавляються звичного комфорту (їжі, дозвілля тощо).
hubby-wife	успішний виступ учасників парного виду
(hubby-and-wife, husband-and-wife), n	спорту завдяки чудовій грі лише одного гравця.

human safari експедиція з метою пошуку та спостереження за життям аборигенних племен.

I i

ice climber альпініст, який сходить на вершини замерзлих льодових скель.

ice climbing сходження на замерзлі льодові скелі.

Idaho stop дорожній знак, який зобов'язує велосипедиста зменшити швидкість пересування.

IFYM
(If It Fits Your Macros) дієта, під час якої можна їсти все, що містить потрібну кількість калорій та макронутрієнтів (улюблена дієта спортсменів).

in line board пересування на двохколісній дошці (іноді з кайтом) імітуючи рухи серфінгу та сноубордингу.

indoor climber альпініст, який піднімається по штучному рельєфі, де замість скель використовуються тренажери для сходження на вершини.

indoor climbing піднімання по штучному рельєфі, де замість скель використовуються тренажери для сходження на вершини.

ironman
(ironwoman), *n* виконавець екстремальної дії під час прасування одягу.

J j

jalk (jog + walk), *n* займатися фізкультурою поєднуючи легкий біг з пішою ходою.

jet-skier, n особа, яка виконує спортивні вправи на водному мотоциклі.

jet-skiing, n “джетскіінг”, спортивні вправи на водному мотоциклі.

K k

Kipsang number максимальна дистанція, яку може пробігти людина у помірному темпі.

kite surfing “кайтсерфінг”, водний спорт з повітряним змієм на спеціальному пристосуванні.

kitesurfer, n особа, яка займається водним спортом з повітряним змієм на спеціальному пристосуванні.

kneeboarder, n той, хто виконує спортивні вправи сидячи на колінах на дошці прикріпленій тросом до човна.

kneeboarding, n “нібординг” виконання спортивних вправ сидячи на колінах на дошці прикріпленій тросом до човна.

L l

land surfer особа, яка пересувається по земній поверхні на дошці з вітрилом.

land surfing “лендсерфінг”, пересування по земній поверхні на дошці з вітрилом.

lifestyle fitness підтримка своєї “життєвої форми” шляхом виконання такої повсякденної фізичної роботи, як прибирання, домівки, садівництво тощо.

lightweight backpacker той, хто займається легкою ходьбою з вантажем, як видом туризму.

lightweight backpacking легка хода з вантажем, як вид туризму.

lightweight touring	велоподорож з легкою вагою, як вид туризму.
llama hiker	пішохідний мандрівник у супроводі тварини лами, як перевізника вантажу.
llama hiking	похід у супроводі тварини лами, як перевізника вантажу.
longboarder, n	особа, яка виконує спортивні вправи на скейтборді (знаряддя у вигляді довгої дошки).
longboarding, n	“лонгбординг”, спортивні вправи на скейтборді (знаряддя у вигляді довгої дошки).
Lycra lout	велосипедист-порушник правил дорожнього руху. Це словосполучення є метонімією, де слово <i>Lycra</i> позначає велосипедистів, котрі носять костюми із лайкрових матеріалів.

M m

make a clean sweep	здобути перемогу на усіх можливих змаганнях з певного виду спорту.
MAMIL (Middle-Aged Man In Lycra), n	чоловік середнього віку-любитель велосипедної діяльності, який носить костюм з лайкрового матеріалу.
mancation (man + vacation), n	туристична подорож для відпочинку, учасниками якої є виключно чоловіки.
mancationer, n	учасник туристичної подорожі виключно для чоловіків.
mancationing, n	проведення відпочинку, учасниками якого є виключно чоловіки.
MAWIL (Middle-Aged Woman In Lycra), n	жінка середнього віку-любитель велосипедної діяльності, яка носить костюм з лайкрового матеріалу.

meanderthal, n	особа, яка займається пішохідним туризмом, а саме здійснює повільну прогулянку.
mixed climber	спортсмен або турист, який займається комбінованим видом альпінізму (наприклад, сходження на замерзлі льодові скелі та гірські вершини).
mixed climbing	комбінований вид альпінізму (наприклад, сходження на замерзлі льодові скелі та гірські вершини).
motorcamp (motorcar + camp), n	табір для автотуристів.
mountain bagger	спортсмен або турист, який долає гірські хребти.
mountain bagging	проходження гірських хребтів Шотландії.
mountain bike, n	велосипед для подорожі у гірській місцевості.
mountain biker, n	велосипедист, який їздить по гірській місцевості.
mountain biking, n	спортивна їзда на гірських велосипедах.
mountain terrain bike (MTB)	велосипед для подорожі у гірській місцевості.
mountainboard, n	засіб пересування для учасників спорту “маунтінбордингу”, що поєднує елементи скейтборда, серфборда і моторолера.
mountainboarder, n	особа, яка займається “маунтінбордингом”.
mountainboarding, n	“маунтінбординг”, спорт у якому застосовують спеціальну дошку під назвою “маунтінборд”.
MTB Downhill (Mountain Terrain Bike Downhill)	гірський велосипед для швидкісного спуску.
multigenerational travel	туристична мандрівка онука зі своїм дідусям.

multi-pitch climber	альпініст, який проходить маршрут, що поділений на кілька відрізків.
multi-pitch climbing	альпінійський маршрут, що поділений на кілька відрізків.
multisport vacation	відпустка, яку відпочивальники присвячують заняттям різними видами спорту, особливо екстремальним, з метою випробувати межі своїх можливостей.
multisporter, n	відпочивальник, який займається різними видами спорту, особливо екстремальними.
multitrack bike	універсальний спортивно-туристичний велосипед, який можна використовувати в різних умовах.
multitrack biker	велосипедист, який займається на універсальному спортивно-туристичному велосипеді.
muni (mountain + unicycling), <i>n</i> без керма.	спортивна їзда на одноколісному гірському велосипеді
Munro bagging	проходження гірських хребтів під назвою “Мунро” у Шотландії.
Munroist, n	пішохідний турист, який проходить гірські хребти під назвою “Мунро” у Шотландії.
mutant bike	“велосипед-мутант”, тобто той, який є гібридом звичайного та спеціального велосипедів.
mutant biker	“велосипедист-мутант”, велосипедист, який бере участь у перегонах на спеціальному велосипеді-гібриді звичайного та спеціального велосипедів.

N n

nanobreak (nano-break), <i>n</i>	короткий відпочинок, який включає лише одну ночівлю у готелі (мотелі).
narrow defeat	поразка з невеликим відривом.
naycation (nay-cation) (nay + vacation), <i>n</i>	туристичний відпочинок без зайвих витрат.
naycationer (nay + vacationer), <i>n</i>	турист, котрий відпочиває без зайвих витрат.
nordic walker	особа, яка займається скандинавською ходьбою.
nordic walking	скандинавська ходьба (ходьба з палками), як вид спорту.
not to put a foot wrong	добре виступати на змаганнях.

Oo

obstacle racer	особа, яка займається бігом або стрибками з перешкодами.
obstacle racing	біг або стрибки з перешкодами.
ocean rower	спортсмен, який пересувається з використанням водних засобів у відкритих океанських просторах.
ocean rowing	пересування з використанням водних засобів у відкритих океанських просторах (як вид спорту).
off-road skater	спортсмен або турист, який пересувається у гірській місцевості на ковзанах з вмонтованими колесами.
off-road skating	пересування у гірській місцевості на ковзанах з вмонтованими колесами.

Р р

- packrafting, n** “пакрафтинг”, туристична розвага у вигляді сплаву на одномісному плоті.
- paddleboarder, n** той, хто займається пересуванням на дошці по воді за допомогою сили м’язів рук.
- paddleboarding, n** “падлбординг”, вид спорту, що полягає у пересуванні на дошці по воді за допомогою сили м’язів рук.
- paddling, n** керуванням човном за допомогою спеціального весла, як вид байдаркового спорту.
- parachute skydiver** спортсмен або турист, який здійснює зтяжний стрибок з парашутом.
- parachute skydiving** зтяжний стрибок з парашутом, як вид екстремального спорту.
- paraglider, n** той, хто займається парапланеризмом.
- paragliding** парапланеризм.
(parachute + gliding), n
- parahawker, n** парапланерист, який літає зі спеціально тренованими птицями-хижаками.
- parahawking** “парахоукінг”, політ парапланеристів із тренованими птицями-хижаками.
(paragliding + hawking), n
- paralpinism** “паральпінізм”, пішохідні мандрівки, які включають спуск на параплані.
(paragliding + alpinism), n
- paralpinist, n** людина, яка займається пішохідними мандрівками у сполученні зі спуском на параплані.
- paramotoring** “парамоторинг”, вид екстремального спорту, здійсненого у повітрі за допомогою парашута та спеціального двигуна.
(parachute + motoring), n

parasailing	“парасейлінг”, вид повітряного
(parachute + sailing), <i>n</i>	спорту з парашутом, який регулюється катером.
parasailor, n	особа, яка займається “парасейлінгом”, видом повітряного спорту з парашутом, який регулюється катером.
park the bus	грати у захисті (про футбол).
parkour, n	“паркур”, подолання різних перешкод з виконанням трюків в умовах міста.
peak bagger	спортсмен або турист, який долає гірські хребти.
peak bagging	проходження гірських хребтів Шотландії.
plank, v	займатися “планкінгом”, видом спорту, який полягає у тому, що учасник лежить на животі, витягнувши руки вздовж тіла (вправа виконується на даху, бордюрі, переході, у когось на колінах тощо).
planker, n	особа, яка займається “планкінгом”, видом спорту, що полягає у тому, що учасник лежить на животі, витягнувши руки вздовж тіла (вправа виконується на даху, бордюрі, переході, у когось на колінах тощо).
planking, n	“планкінг”, вид спорту, який полягає у тому, що учасник лежить на животі, витягнувши руки вздовж тіла (вправа виконується на даху, бордюрі, переході, у когось на колінах тощо).
play a blinder	добре виступати на змаганнях.
pole climber	особа, яка займається видом спорту, що полягає у підніманні по стовпах, які можна охопити руками.
pole climbing	вид спорту, що полягає у підніманні по стовпах, які можна охопити руками.

pony trekker	мандрівник, який здійснює походи верхи на поні.
pony trekking	туристичні походи верхи на поні.
poorism, n	мандрівки по місцях заселених бідними верствами населення.
poorist, n	особа, яка здійснює мандрівки по місцях заселених бідними верствами населення.
powerbocker, n	особа, яка займається “павербокінгом”, стрибками та бігом на ходулях, виготовлених з пружин.
powerbocking, n	“пауербокінг”, стрибки та біг на ходулях, виготовлених з пружин.
powsurf, v	виконувати спортивні вправи на сноуборді без кріплення по засніжених штучним снігом схилах та горах.
powsurfer, n	спортсмен, який виконує спортивні вправи на сноуборді без кріплення по засніжених штучним снігом схилах та горах.
powsurfing (pow-surfing, “поусерфінг”, виконання	
pow surfing), n	спортивних вправ на сноуборді без кріплення по засніжених штучним снігом схилах та горах.
powder surfing	виконання спортивних вправ на сноуборді без кріплення по засніжених штучним снігом схилах та горах.
prancercise	спортивні вправи, які
(prance + exercise), n	імітують ходьбу коней.

R r

race carving skier	спортсмен, який бере участь у перегонах на спеціальних “карвінгових” лижах (з глибоким вирізом на боках).
---------------------------	---

race carving skiing	перегони на “карвінгових” лижах (з глибоким вирізом на боках).
racecation (race + vacation), <i>n</i>	спортивно-розважальний відпочинок, який полягає у поєднанні відпочинку з участю у перегонах, марафоні та триатлоні.
rappelling, n	“рапелінг” вид спорту, який полягає у спуску на канаті зі скель та споруд.
recession tourism	мандрівки до місць, де пропонуються найдешевші умови та послуги з метою заохочення туристів до продовження свого відпочинку.
retro run, v	бігати у зворотному напрямі (спиною вперед), як вид спорту.
retro runner, n	особа, яка біжить у зворотному напрямі (спиною вперед).
retro running (retro-running, retrorunning), <i>n</i>	біг у зворотному напрямі (спиною вперед).
rink rage, n	бійки, сварки та інші конфлікти на хокейному полі.
river trekker	пішохідний мандрівник, який здійснює похід, що включає сходження на гірські вершини та плавання по річці.
river trekking	пішохідні походи, які включають сходження на гірські вершини та плавання по річці.
riverboarder, n	спортсмен або турист, який пересувається по воді на дошці, використовуючи спеціальні плавці.
riverboarding, n	“рівербордінг”, пересування по воді на дошці, використовуючи спеціальні плавці.

road bike, n	шосейний велосипед.
road biker, n	велосипедист, який бере участь у перегонах.
rock climber	альпініст.
rock climbing	альпіністський спорт.
rogaining	“рогейнінг”, командні змагання на відкритому повітрі,
(rogaine – Rugged Outdoor Group Activity Involving Navigation and Endurance), n	які вимагають здатність швидко знаходити контрольні пункти, встановлені на місцевості.
roller skier	особа, яка пересувається на роликах, використовуючи лижне спорядження (шолом, палки тощо) та імітуючи пересування на лижах по дорозі.
roller skiing	вид спорту на роликах, використовуючи лижне спорядження (шолом, палки тощо) та імітуючи пересування на лижах по дорозі.
roped solo climber	альпініст, який долає гірські висоти з підстрахівкою.
roped solo climbing	подолання гірських висот з підстрахівкою.
Roy of the Rovers stuff	тріумф “невдах” над сильнішою командою (про футбол).
run rings around	приносити легку перемогу (у спорті).

S s

salmoning (salmon), n пересування на велосипеді у протилежному напрямку до загального дорожнього руху.

salmon bike, n	спеціальний велосипед для пересування у протилежному напрямку до загального дорожнього руху.
sandboard, n	“сендборд”, спеціальна дошка, на якій учасники “сендбордингу” пересуваються по дюнах.
sandboarder, n	“сендбордист”, особа, яка займається “сендбордингом”, тобто видом спорту, що полягає у пересуванні по дюнах на спеціальній дошці.
sandboarding, n	“сендбординг”, вид спорту, який полягає у пересуванні по дюнах на спеціальній дошці.
scootering, n (scooter riding)	виконання різних трюків на скутері.
scrambler, n	турист, який здійснює похід, що включає сходження на невисокі гірські вершини та скелі.
scrambling, n	туристичний похід, який включає сходження на невисокі гірські вершини та скелі.
sedentary death syndrome	різке зростання смертності внаслідок сидячого способу життя та нераціонального харчування.
self-supported touring	“самозабезпечена подорож”, подорож, під час якої турист максимально забезпечує себе їжею, одягом, обладнанням та житлом.
shamateur (sham + amateur), n	спортсмен- професіонал, який виступає за аматорів.
shoulder season	період між високим та низьким туристичним сезоном.
sightjogger	особа, хобі якої полягає у здійсненні огляду
(sight jogger), n	визначних місць під час бігу.

sightjogging	здійснення огляду визначних місць під час легкого бігу.
(sight-jogging, sight jogging), n	
silent Saturday soccer	футбол, вболівальникам якого, не дозволяється кричати, підбадьорювати чи давати інструкції гравцям з бокової лінії.
silent sidelines	футбол, вболівальникам якого, не дозволяється кричати, підбадьорювати чи давати інструкції гравцям з бокової лінії.
silent soccer	футбол, вболівальникам якого, не дозволяється кричати, підбадьорювати чи давати інструкції гравцям з бокової лінії.
silent Sunday soccer	футбол, вболівальникам якого, не дозволяється кричати, підбадьорювати чи давати інструкції гравцям з бокової лінії.
silent traveler	мандрівник, який користується
(silent traveller)	виключно інтернет-технологіями, нехтуючи послуги туристичної індустрії.
skateability	умови для катання на “скейтборді” – спеціальній дошці
(skate-ability), n	з колесиками для пересування по твердій поверхні.
skateboard, n	“скейтборд”, спеціальна дошка з колесиками для пересування по твердій поверхні.
skateboarder, n	“скейтбордист”, особа, яка пересувається по твердій поверхні за допомогою спеціальної дошки з колесиками під назвою “скейтборд”.
skateboarding, n	“скейтбординг”, вид спорту, що полягає у пересуванні по твердій поверхні на дошці з колесиками.

skateable, adj	придатний для катання на “скейтборді” – спеціальній дошці з колесиками для пересування по твердій поверхні.
skeleton, n	“скелетон”, швидкий спуск на спеціальних металевих санях без рульового керування під час якого спортсмен лежить обличчям вниз (спортсмен лежить на металевих саночках вагою 20 кілограм і мчить зі швидкістю 110 кілометрів на годину з гори).
skeleton school	школа, де навчають правильно та безпечно спускатися на спеціальних металевих санях.
ski football	гра із пластиковим м'ячем на схилах гір між двома командами лижників.
skibob, n	“скібоб”, прилад, який представляє собою поєднання велосипеда з лижами.
skibobbing, n	“скібобинг”, спортивні вправи на скібобі.
skimboarder, n	той, хто пересувається на спеціальній дошці по мілкій воді на зустріч хвилі.
skimboarding, n	“скімбординг”, пересування на спеціальній дошці по мілкій воді на зустріч хвилі.
skitch (skate + hitch), v	пересуватися на скейтборді або на роликах, тримаючись за транспортний засіб.
skitcher, n	особа, яка пересувається на скейтборді або роликах, тримаючись за транспортний засіб.
skitching, n	“скітчінг”, пересування на скейтборді або на роликах, тримаючись за транспортний засіб.
sky-coasting, n	політ людини, прив'язаної до фіксованого об'єкта.

skyswinger, n	спортсмен або турист, який виконує спортивні вправи у повітрі за допомогою спеціального приладу.
skyswinging, n	“скайсвінгінг”, виконання спортивних вправ у повітрі за допомогою спеціального приладу.
skydiver, n	парашутист, який виконує зтяжні стрибки.
skydiving, n	“скайдайвінг”, зтяжні стрибки з парашутом.
sky-runner, n	особа, що здійснює біг по гірській місцевості на висоті вище 2000 метрів над рівнем моря.
sky-running, n	“скайранінг”, “біг на висоті”, “висотний біг”, біг по гірській місцевості на висоті вище 2000 метрів над рівнем моря.
skysurfer, n	особа, яка виконує елементи серфінгу у вільному падінні.
sky-surfing (skysurfing), n	“скайсерфінг”, вид спорту, який полягає у виконанні елементів серфінгу у вільному падінні.
slackline, v	підтримувати баланс тіла на спеціальній нейлоновій стрічці.
slackliner (slack liner), n.	особа, яка займається слеклайнінгом
slacklining (slack-lining, slack lining), n	“слеклайнінг”, вид спорту, що полягає у балансуванні тіла на спеціальній нейлоновій стрічці.
slope style, n	“слоупстайл”, вид спорту, здійснений шляхом виконання серії акробатичних стрибків на “сноуборді”.
SMIDSY (Sorry Mate I Didn't See You)	нещасний випадок, спричинений необережністю водіїв автомобілів, які не помічають велосипедистів на дорозі.

snakeboarder, n	той, хто займається “снейкбордингом”, видом спорту, що полягає у пересуванні на роликівій дошці, яка за своєю формою нагадує змію.
snakeboarding, n	“снейкбординг”, вид спорту, що полягає у пересуванні на роликівій дошці, яка за своєю формою нагадує змію.
snocross (snowmobile + motocross), <i>n</i>	перегони на снігоходах, які полягають у тому, що снігохід розганяється, відштовхується від трампліна, вистрибує на 10-13 метрів вгору і спускається на нахилену поверхню.
snowboard, n	“сноуборд”, спеціальна дошка для спуску по засніжених схилах і горах.
snowboarder, n	“сноубордист”, спортсмен або турист, який спускається по засніжених схилах і горах на спеціальній дошці – “сноуборд”.
snowboarding, n	“сноубординг”, вид спорту, який передбачає спуск по засніжених схилах і горах на спеціальній дошці – “сноуборд”.
snowdiver, n	той, хто займається спортивною розвагою у вигляді пірнання у сніг.
snowdiving, n	“сноудайвінг”, вид спорту у вигляді пірнання у сніг.
snowkiter, n	спортсмен або турист, який пересувається повітряним змієм по снігу або по льоду на сноуборді, лижах або ковзанах.
snowkiting, n	“сноукайтинг”, вид спорту, що полягає у пересуванні повітряним змієм по снігу або по льоду на сноуборді, лижах або ковзанах.
snowshoing, n	туристичний похід на снігоступах по глибокому снігу.

snowskater, n	особа, яка виконує трюки на снігу (імітує вправи на скейтборді).
snowskating, n	виконання трюків на снігу (імітування вправ на скейтборді).
snowsurfer, n	той, хто займається “сноусерфінгом”, видом спорту, який передбачає спуск по снігу на одній спеціальній лижі.
snowsurfing, n	“сноусерфінг”, спуск по снігу на одній спеціальній лижі.
soccer leave, n	вільний час або відпустка, спеціально призначена для відвідування футбольного матчу, особливо під час проведення світового чемпіонату.
soccer mom, n	заміжня непрацююча представниця середніх класів, яка займається вихованням дітей та відвідуванням усіх футбольних матчів, у яких беруть участь її діти.
soccerplex (soccer + complex), <i>n</i>	футбольний комплекс.
soloing, n	займатися альпінізмом без будь-яких допоміжних засобів та підстрахування.
special purpose skier	спортсмен-лижник, який виконує спортивні вправи на спеціальних лижах.
special purpose skiing	спортивні вправи на спеціальних лижах.
speed climber	особа, яка здійснює пробіжку з вантажем по гірській місцевості.
speed climbing (speedclimbing)	пробіжка з вантажем по гірській місцевості.

speed flying	“швидкісний політ”, повітряний вид спорту, який поєднує спуск з гори на парашуті у вигляді крила та на лижах.
speed hiker	особа, яка здійснює пробіжку з вантажем по гірській місцевості.
speed hiking	пробіжка з вантажем по гірській місцевості.
speed skier	лижник, який здійснює швидкісний спуск.
speed skiing	швидкісний спуск на лижах.
sport climber	альпініст, який сходить на вершини, що оснащені точками опори.
sport climbing	спортивний альпінізм, що передбачає наявність точок опори.
sport utility bike (sport utility bicycle , SUB), <i>n</i>	практичний спортивний велосипед.
squeaky bum time	останні хвилини до закінчення матчу, коли відрив між командами не є значний (про футбол).
squirt boating	плавання на малій за об’ємом дощці, яка здатна триматися на поверхні води.
stand-up paddle boarding	веслування у позиції стоячи за допомогою байдаркового весла.
stand-up paddle surfer	той, хто займається веслуванням у позиції стоячи за допомогою байдаркового весла.
stand-up paddle surfing	веслування у позиції стоячи за допомогою байдаркового весла.
street luge , <i>n</i>	вид спорту, що полягає у швидкому спуску із крутих гір на саночках на колесах.

- street luger, n** спортсмен, який виконує швидкий спуск із крутих гір на саночках на колесах.
- streetboarder, n** спортсмен або турист, що виконує спортивні вправи на роликівій дошці на дорозі з твердим гладким покриттям.
- streetboarding, n** “стрітбординг”, спортивні вправи на роликівій дошці на дорозі з твердим гладким покриттям.
- stunt drive, n** каскадерське водіння транспортним засобом.
- SUB (Sport-Utility Bike), n** практичний спортивний велосипед.
- sub-24hour-Overnight** велосипедна подорож, яка здійснюється цілодобово і включає ночівлю у таборі.
- sufferfest** біль та дискомфорт у м’язах після надто інтенсивної (suffer fest, suffer-fest), n фізичної праці.
- supported touring** велоподорож з автосупроводом.
- sweatwork** поєднувати ділові зустрічі із заняттям спортом.
(sweat + network), v
- sweatworker** той, хто поєднує ділові зустрічі із заняттям спортом.
(sweat + networker), n
- sweatworking** поєднання ділових зустрічей із заняттям спортом.
(sweat + networking), n
- sweep the board** здобути перемогу на усіх можливих змаганнях з певного виду спорту.
- swim hiker** мандрівник, що здійснює туристичний похід з можливістю плавати в річках, озерах.
- swim hiking** туристичний похід з можливістю плавати в річках, озерах.

T t

Tabata, n	комплекс вправ, що полягає у поєднанні виконання вправ з високою інтенсивністю та короткотривалим відпочинком.
take a battering	бути “розгромленим” (у спорті).
take (get) a drubbing	бути “розгромленим” (у спорті).
take (get) a hammering	знавати тяжкої поразки, бути “розгромленим” (у спорті).
take (get) a thumping	знавати тяжкої поразки, бути “розгромленим” (у спорті).
technology doping	використання сучасних технологій для виготовлення спортивного обладнання, яке дозволяє спортсменам здобути нечесну перемогу.
thru-hiker, n	турист, який здійснює пішохідну подорож з одного кінця країни в інший.
thru-hiking, n	довга пішохідна подорож з одного кінця країни в інший.
tombstone, n	спортивна розвага, що полягає у здійсненні стрибків у воду у вертикальному положенні, що нагадує падіння надгробних пам’ятників.
top rope climber	альпініст, який використовує верхню підстрахівку під час сходження на вершину.
top rope climbing	вид альпінізму, який здійснюється за допомогою використання верхньої підстрахівки під час сходження на вершину.
touron	необізнаний та дратівливий турист.
(tourist + moron), n	

traceur, n	особа, яка займається “паркуром”, тобто подоланням різних перешкод з виконанням трюків в умовах міста.
traditional climber	альпініст, який сходить на вершини, що оснащені пунктами опори.
traditional climbing (trad climbing)	традиційний альпінізм, що передбачає встановлення пунктів опори лідером групи.
trail angel, n	альтруїстично налаштована людина, яка безкоштовно забезпечує пішохідних туристів їжею та іншими необхідними для подорожі речами.
trail blazing (trailblazing), n	позначення пішохідного маршруту знаками яскравого кольору.
trail runner	спортсмен або турист, який здійснює біг по природному рельєфі (стежках) у повільному темпі.
trail running	“трейлранінг”, вид спорту, який полягає у пробіжці по природному рельєфі (стежках) у повільному темпі.
tramper, n	мандрівник, який здійснює довгу пішохідну подорож.
tramping, n	“тремпінг”, довга пішохідна подорож.
travelcade (travel + cavalcade), n	колона туристичних автомобілей.
tree-bashing, tree bashing, n	лижний вид спорту, що здійснюється поміж деревами по схилах гір.
trekker, n	турист, який здійснює багатоденний похід по гірській місцевості.
trekking, n	“трекінг”, багатоденний похід по гірській місцевості.

U u

ugi, n	вправа з м'яким м'ячем для розвитку сили і стійкості.
---------------	---

ultralight touring	велоподорож з надзвичайно легкою вагою, що характеризується високою обмеженістю кількості речей, які бере з собою турист для здійснення подорожі.
ultrarunner, n	особа, яка займається бігом на довгі дистанції.
ultrarunning	біг на довгі дистанції.
(ultra running), n	
underwater walker	особа, котра займається видом спорту, що полягає у пересуванні під водою у спеціальному спорядженні.
underwater walking	вид спорту, що полягає у пересуванні під водою у спеціальному спорядженні.
urban camper	особа, яка займається туризмом, що полягає у проживанні в таборі на території міста з використанням елементарних урбаніських умов (дахів будинків, кущів, парків).
urban camping	туризм, що полягає у проживанні в таборі на території міста з використанням елементарних урбаніських умов (дахів будинків, кущів, парків).
urban caver	особа, яка займається екстремальним видом спорту, що полягає у дослідженні тунелів, каналізацій та інших об'єктів, що знаходяться під землею.
urban caving	екстремальний вид спорту, що полягає у дослідженні тунелів, каналізацій та інших об'єктів, що знаходяться під землею.

V v

vacation hangover	неквапливість та дезорієнтація, яка з'являється після довготривалої, сповненої пригод спортивної відпустки.
--------------------------	---

vert skater	спортсмен або турист, який пересувається на роликах, виконуючи вертикальні трюки на рампі.
vert skating	вид спорту, що полягає у пересуванні на роликах, виконуючи вертикальні трюки на рампі.
via ferrata	“віа феррата”, обгороджений сталевим кабелем альпійський маршрут.

W w

wakeboarder, n	спортсмен, який виконує трюки у стрибку з хвилі-трампліна.
wakeboarding, n	“вейкбординг”, спортивна розвага, яка полягає у виконанні трюків у стрибку з хвилі-трампліна.
wakesurfer, n	особа, яка пересувається на дошці по хвилі, створеній водним транспортом.
wakesurfing, n	“вейксерфінг”, вид спорту, що полягає у пересуванні на дошці по хвилі, створеній водним транспортом.
walkshed, n	територія пішохідного маршруту, по якій людина може пересуватися без будь-яких труднощів.
water falling	пішохідний похід по місцях знаходження водоспадів, порогів.
wayfinding, n	уміння розшифровувати символи та знаки туристичного маршруту.
waymarking, n	позначення пішохідного маршруту знаками яскравого кольору.
whitewater kayaker	спортсмен або турист, який займається екстремальним видом спорту по стрімких річках (порогах, водоспадах) на каяках.

whitewater kayaking	вид екстремального спорту по стрімких річках (порогах, водоспадах) на каяках.
white-water rafting	сплав по бурхливій річці на плоті (човні).
white-water rodeo	плавання на плотах (човнах) через пороги, водоспади.
windsurfer, n	той, хто займається “віндсерфінгом”.
windsurfing, n	“віндсерфінг”, спортивна розвага на водній поверхні на дошці з вітрилом.
wingsuit Flying	спортивна розвага у вигляді польотів у спеціальному костюмі, що нагадує крило.
winter camping	кемпінг для розташування туристів у зимових умовах.
wipe the floor	приносити легку перемогу (у спорті).
woonerf, n	рух по вулиці виключно для пішохідного та велосипедного руху.

Y y, Z z

yard sale, n	місце нещасного випадку із спортсменом, про що свідчать артефакти.
yogi, n	автопортрет зроблений під час занять йогою.
zorb, n	куля, яка використовується в такому виді спорту, коли добре прив'язаний спортсмен знаходиться всередині великої кулі, що утримується всередині іншої кулі повітряними подушками, потім ці кулі зі спортсменом спускають з пагорба на долину.
zorbing, n	“зорбінг”, спортивна розвага, що полягає у переміщенні всередині надутої кулі, у якій знаходиться ще одна, дещо менша куля (яка утримується подушками) і у якій

zorbnaut, n

знаходиться добре прив'язаний спортсмен. Кулі зі спортсменом всередині спускають з пагорба на долину. особа, яка займається "зорбінгом", спортивною розвагою, що полягає у переміщенні всередині надутої кулі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Заботкина В. И. Новая лексика современного английского языка : учеб. пособ. для ин-тов и фак-тов иностр. яз. / В. И. Заботкина. – М. : Высшая школа, 1989. – 126 с.
2. Зацний Ю. А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу / Ю. А. Зацний. – Львів: ПАІС, 2007. – 228 с.
3. Зацний Ю. А., Янков А. В. Інновації у словниковому складі англійської мови початку 21 століття : англоукраїнський словник / Ю. А. Зацний, А. В. Янков. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 328 с.
4. Литвин А. А. Лінгвальні, лінгвокультурологічні та лінгвопрагматичні параметри англомовної інноваційної лексики та фразеології сфери спорту та туризму : автор. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / А. А. Литвин. – Запоріжжя, 2017. – 20 с.
5. Alcos C. Free solo climber almost slips at Yosemite / C. Alcos // Matador network.com. – 2012. – June 12.
6. Angel T. Ready? Set? Go! It's carbo-loading timeup in here! (comment) / T. Angel // MizFitOnline. – 2008. – November 20.
7. Belluck P. Get Out Your Boards: Extreme Ironing May Soon Be Hot / P. Belluck // The New York Times. – 2004. – May 21.
8. Benjamin M. My family car is an SUB and I love it / M. Benjamin // Salon.com. – 2008. – July 24.
9. Britain's 'MAMILs' switch Ferraris for expensive bikes // Agence France Presse. – 2014. – July 4.
10. Bryan Rourke, "Pressing concerns," The Providence Journal (Rhode Island). – 2004. – May 22.
11. Cat 6: Competitive commuting Turns Bike Rides into Races // Good. 2010. – November 9.

12. Chesto J. TripAdvisor finds an increasing number of “fake-ationers” who take their work on the road / J. Chesto // Mass. Market. – 2010. – November 9.
13. Clerici K. Ghost bikes aim to honor fallen cyclings, raise awareness / K. Clerici // Ventura Country Star. – 2011. – May 23.
14. Cohen R. If Kant Were a New York Cyclist / R. Cohen // The New York Times. – 2012. – August 4.
15. Collins C. Been there, run that / C. Collins // The Christian Science Monitor. – 2006. – May 26.
16. De Renzo N. The World’s Most Thrilling Cliff Diving Spots / N. De Renzo // The Active Times. – 2013. – July 3.
17. Diaz J. Flying with Hawks / J. Diaz // Gizmodo com. 2009. – October 18.
18. Dreamworld is home to Australia’s first and only Flowrider // Dreamworld. – 2011. – March 19.
19. Edwards Ph. Answers to the top 12 questions about extreme pogo / Ph. Edwards // Trivia Happy. – 2014. – June 19.
20. Ehm K. Hang Top Belly Boarding / K. Ehm // The Sports Column. – 2014. – March 5.
21. Epstein B. Black-water rafting: Not for the claustrophobic / B. Epstein // Los Angeles Times. – 2002. – May 24.
22. Eveld M. Edward Injuries are no way to spend vacation / E. M. Eveld // The Kansas City Star. – 2004. – November 13.
23. Fong T. Two men arrested in alleged ‘bait bike’ theft / T. Fong // Sacramento Bee (California). – 2013. – November 10.
24. Foster Ph. Why Ride a BMX? / Ph. Foster // Livestrong. com. – 2014. – March 12.
25. Goodman J. David Let’s Race! If Only in Our Minds / J. D. Goodman // The New York Times. – 2012. – December 12.

26. Harrison B. S. Waitomo Caves: Tubing in the dark with glowworms / B. S. Harrison // *The Dallas Morning News*. 2003. – May 23.
27. Hartnett K. M. Dissecting our worship of consumerism / K. M. Hartnett // *The Seattle Times*. – 2004. – February 8.
28. Hayley Mick, “The four-beer mile,” *The Globe and Mail*. – 2009. – October 29.
29. Helliker K. A Workout Ate my Marriage / K. Helliker // *The Wall Street Journal*. – 2011. – February 1.
30. Kimmage P. Pedalling your way to paradise in Majorca / P. Kimmage // *Sunday Independent*. – 2014. – June 15.
31. Kirkpatrick C. A Loopy Leap of Faith / C. Kirkpatrick // *Newsweek*. – 2004. – February 21.
32. Lakshman M. Beer and running – an unlikely pairing / M. Lakshman // *Canadian Running*. – 2009. – October 29.
33. Let it Roll // *Los Angeles Times*. – 2003. – October 28.
34. Let’s get physical. *The Economist*. – 2007. – March 10.
35. Loomis B. Committee Charts Bike Friendly Path / B. Loomis // *Salt Lake Tribune*. – 2000. – May 28.
36. Lorinc J. Toronto’s worst intersection? / J. Lorinc // *The Globe and Mail*. – 2012. – June 13.
37. Lorinc J. Toronto’s worst intersection? / J. Lorinc // *The Globe and Mail*. – 2010. – June, 13.
38. Lowe M. D. Reinventing the wheels / M. D. Lowe // *Technology Review* .- 2000. – May 1.
39. MacLeod R. Toronto councillors want to tax visiting pros / R. MacLeod // *The Globe and Mail*. – 2000. – February 3.

40. Mason S. The Himalayan Parahawkers / S. Mason // *Falconry & Conversation Magazine*. – 2003.
41. Massey R. £ 20 spot fines for ‘Lycra lout’ cyclists / R. Massey // *Daily Mail*. – 2008. – January 13.
42. McCall K. Complete streets bike strategy wins fans in Valley / K. McCall // *Dayton Daily News*. – 2008. – March 21.
43. Mick H. Snowboarders get back to their roots with ‘powsurfing’ / H. Mick // *The Globe and Mail*. – 2012. – December 20.
44. Moore T. Out of grass / T. Moore // *The Guardian*. 2007. – September 29.
45. Naparstek A. Bicycles Are the New NYC ‘It Girl’ Fashion Accessory / A. Naparstek // *Streetsblog*. – 2007. – September 6.
46. Perez-Rivas M. Soccer Puts Residents On Defense; Sports Complex Plan Worries Neighbors/ M. Perez-Rivas // *Washington Post*. – 2008. – March 4.
47. Piai T. The ski’s the limit / T. Piai // *The Plain Dealer*. 2012. – February 21.
48. Quest Means Business // *CNN Transcripts*. – 2011. – June 6.
49. Quinones S., Wilson J. A legend of base jumping takes leap of faith – his last / S. Quinones, J. Wilson // *Los Angeles Times*. – 2006. – October 23.
50. Rackl L. Nature or nurture? / L. Rackle // *Chicago Sun Times*. – 2007. – September 19.
51. Reilly R. Slippery Slopes / R. Reilly // *Sport Illustrated*. – 2008. – January 19.
52. Robichaux M., Thurow R. Awesome Dudes Tell Why They’re Totally ‘Sick’ / M. Robichaux, R. Thurow // *The Wall Street Journal*. – 2002. – February 13.
53. Robins P. C. Books in Brief: Walking to Vermont / P. C. Robins // *The New York Times*. – 2004. – April 11.
54. Rollerblading is Going Downhill // *Newsweek*. 2008. – May 18.
55. Rowe M. Itchy Feet / M. Rowe // *The Independent*. 2000. – February 27.
56. Rushby K. Coasteering: just jump in / K. Rushby // *The Guardian*. – 2010. – August 7.

57. Scollay R. Hostel planned at Kaiteriteri / R. Scollay // The Nelson Mail. – 2002. – September 25.
58. Shultz E. Southold Teen Tours Professionally With Freestyle Scooter Team / E. Shultz // North Fork Patch. – 2012. – September 19.
59. Silver M. After the Super Bowl, Everyone's Curious About Slacklining / M. Silver // National Geographic News Watch. – 2012. – February 8.
60. Slater D. Walk the walk / D. Slater // The New York Times. – 2008. – April 20.
61. Smith L. Finally, Exercise You Can Do Lying Down : Bodyboarding may be just the way to get in shape this summer. But before investing up to \$200 in the equipment, consider the options / L. Smith // The Times. – 2005. – May 25.
62. Sullivan T. Distracted drivers lead to injured pedestrians / T. Sullivan // The Record. – 2012. – October 5.
63. The aerial revolution // Explore Magazine. – 2012. – February 21.
64. Tobin L. Hostels hustle to add an upmarket tag / L. Tobin // The Boston Globe. – 2009. – February 22.
65. Vanderbilt T. Rage Against Your Machine / T. Vanderbilt // Outside. – 2011. – March 2.
66. Vierria D. Home for your holiday / D. Vierria // Sacramento Bee. – 2008. – May 5.
67. Weider B. Down but not out: lessons from the pros for recovery and rehab after injury / B. Weider // Muscle & Fitness. – 2003. – June 1.
68. Wilkinson T. Rome's Falling Arches / T. Wilkinson // Los Angeles Times. – 2006. – June 5.
69. Wilson D. Dirtsurfing: the new board sport for all terrain riding / D. Wilson // The Adrenalist. – 2013. – October 14.
70. Yee D. Some runners look forward to going backward / D. Yee // Associated Press. – 2006. – May 25.
71. Zamichow N. A spiritual quest on a rope – at 1,200 feet / N. Zamichow // Los Angeles Times. – 2008. – November 28.

Наукове видання

Литвин Андріана Андріївна

**Лексико-фразеологічні інновації англійської мови
сфери спорту та туризму
(з англо-українським словником)**

Монографія

Підисано до друку 02.07.2018. Формат 60 x 84 / 16
Папір офсетний. Друк офсетний
Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк. 7,21
Наклад 300 прим.

Друк: СПДФО “Марусич М.М.”
пл. Я. Осмомисла, 5/11
тел./факс +38 (032) 261 51 31
e-mail: interprint-m@ukr.net